

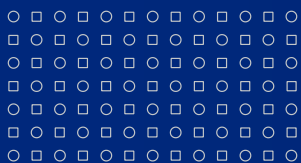

MASARYKOVA UNIVERZITA

Demografická revoluce a její důsledky ve světě

Osnova

- Demografická revoluce – vývoj, fáze.
- Tvoříme demografické odhady, prognózy a projekce.
- Demografická projekce ČR.

Demografická revoluce

Demografická revoluce I

- Historický proces převratné změny demografických charakteristik populace.
- Snížení úrovně úmrtnosti a porodnosti, tedy nárůst délky lidského života a snížení počtu dětí v rodinách.
- Jediná dosud známá optimistická teorie umožňující předpovídat budoucnost lidstva (např. Pavlík, 1964; Beaver, 1976).
- Změny komplexní, které zasahují do různých oblastí lidské činnosti.

Demografická revoluce II

- Změna demografických charakteristik je neměnná, nevratná!
- Příčinou je změna společenského chování společnosti – uvědomění si kvalitativních změn.
- Probíhala během 19. a 1. ½ 20. století, nejdříve proběhla ve Francii a Anglii.
- Pro české země období let 1830–1930.
- Populace méně rozvinutých zemí zaznamenaly nástup demografické revoluce až během 2. ½ 20. století, v těchto zemích zpravidla zatím ukončena není.

Demografická revoluce III

- Lze ji pochopit a vysvětlit jen v kontextu změn v ostatních sociálních, ekonomických, politických a kulturních procesech s lidmi, neboť tyto procesy jsou vzájemně provázány.

Vstupní podmínky I

- ❖ Renesance – otevření nové cesty k chápání a poznání světa.
- ❖ Přejechod společnosti od tradiční k moderní (17. století).
- ❖ Rytmus změn, který je rychlejší než v tradiční společnosti.
- ❖ Rozsah změn a vzrůstající vzájemná souvislost mezi různými oblastmi a změnami v nich.
- ❖ Svěbytná povaha moderních institucí, řada charakteristických moderních institucí (např. politický systém národního státu, celkovou závislost výroby na neživých zdrojích energie či komodifikaci námezdní práce).

Vstupní podmínky II

- Hluboké změny v charakteru a dynamice procesů s lidmi v posledních čtyřech stoletích lze nazvat revolucemi.
 - Konec feudalismu a prosazení svobody jednotlivce,
 - rozvoj poznání (vědy) a technologií,
 - zvýšení výroby potravin,
 - industrializace a urbanizace,
 - povinná školní docházka a odstranění analfabetismu, rozvoj lékařské péče a zlepšení hygieny,
 - růst životní úrovně a zlepšování zdravotního stavu,
 - emancipace žen, sekularizace,
 - demokratizace,
 - revoluční změna v charakteru demografické reprodukce.

Hlavní rysy I

- ❖ Kvalitativní přeměna z charakteru extenzivního na intenzivní.
- ❖ Posílení vlivu společenských charakteristik na úkor biologických.
- ❖ Provázanost s průmyslovou revolucí.
- ❖ Vznik nového ideálu – malá rodina (vyšší mobilita a anonymita městského prostředí).
- ❖ Rozvoj techniky a tovární výroby -> růst nových hodnot - vzdělání, úspěch.

Hlavní rysy II

- ❏ Kvantitativní změny:
 - ❏ Pokles hodnot hrubé míry úmrtnosti ze 25–30 ‰ na méně než 15 ‰.
 - ❏ Naděje na dožití se zdvojnásobuje z 30–35 let na 70 let.
- ❏ Počátek:
 - ❏ Pokles hrubé míry porodnosti ze 45–50 ‰ na méně než 20 ‰.
 - ❏ Pokles úhrnné plodnosti zhruba pod úroveň 5 dětí na ženu.

Před dem. revolucí

- ❏ Dva typy demografické reprodukce:
 - ❏ Lovecko-sběračská společnost - úroveň plodnosti a úmrtnosti nebyla vědomě ovlivňována, reprodukce byla silně závislá na vnějších podmínkách.
 - ❏ Společnosti po neolitické revoluci – usedlejší způsob života, zvýšení úrovně plodnosti, prodloužení délky života, nárůst úrovně nemocnosti a úmrtnosti na infekční choroby, relativně nízký věk při vstupu do manželství.

Ukazatele

- ❑ **Index (obecné) plodnosti** – I_f vyjadřuje, do jaké míry se počet dětí narozených ženám dané populace liší od teoretického počtu narozených, které by tyto ženy měly za předpokladu, že měly plodnost jako hutterité.
- ❑ **Index manželské plodnosti** – I_g vyjadřuje, do jaké míry se liší počet manželsky narozených od teoretického počtu při maximální („hutteritské“) plodnosti.
- ❑ **Index nemanželské plodnosti** – I_h vyjadřuje, jak se plodnost nevdaných žen liší od maximální plodnosti hutteritů.
- ❑ **Index podílu vdaných žen na celkové plodnosti** – I_m udává, do jaké míry působí rodinný stav na dosažení maximální možné plodnosti.
- ❑ Mezi indexy platí vztah: $I_f = I_g * I_m + (1 - I_m) * I_h$.

Demografická revoluce - fáze

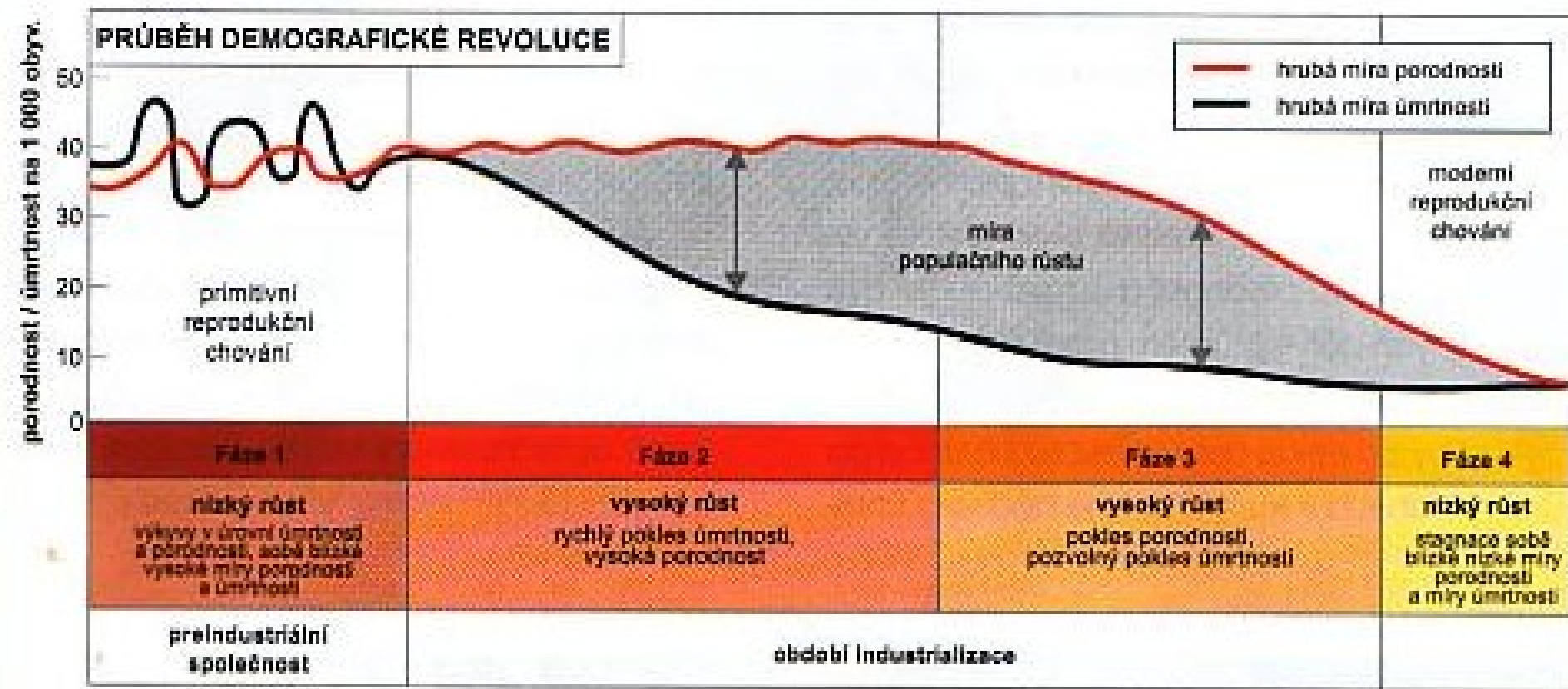
➤ Tři až čtyři fáze:

- 1. fáze: **Velká porodnost i úmrtnost** - Rozvojové země (přírodní stav), malý přirozený přírůstek.
- 2. fáze: **Pokles úmrtnosti** - Zlepšení zdravotní péče, velký přírůstek, Evropa 20. století.
- 3. fáze: **Pokles porodnosti** - Rozvoj vzdělání (kariéra žen), plánování rodiny, malý až nulový přírůstek.

Demografická revoluce - fáze

- 4. fáze: ***Pokles porodnosti pod úmrtnost*** - následuje 10 až 20 let po fázi 3, záporný přírůstek (úbytek), plánování rodiny, malý až nulový přírůstek (ČR dnes).

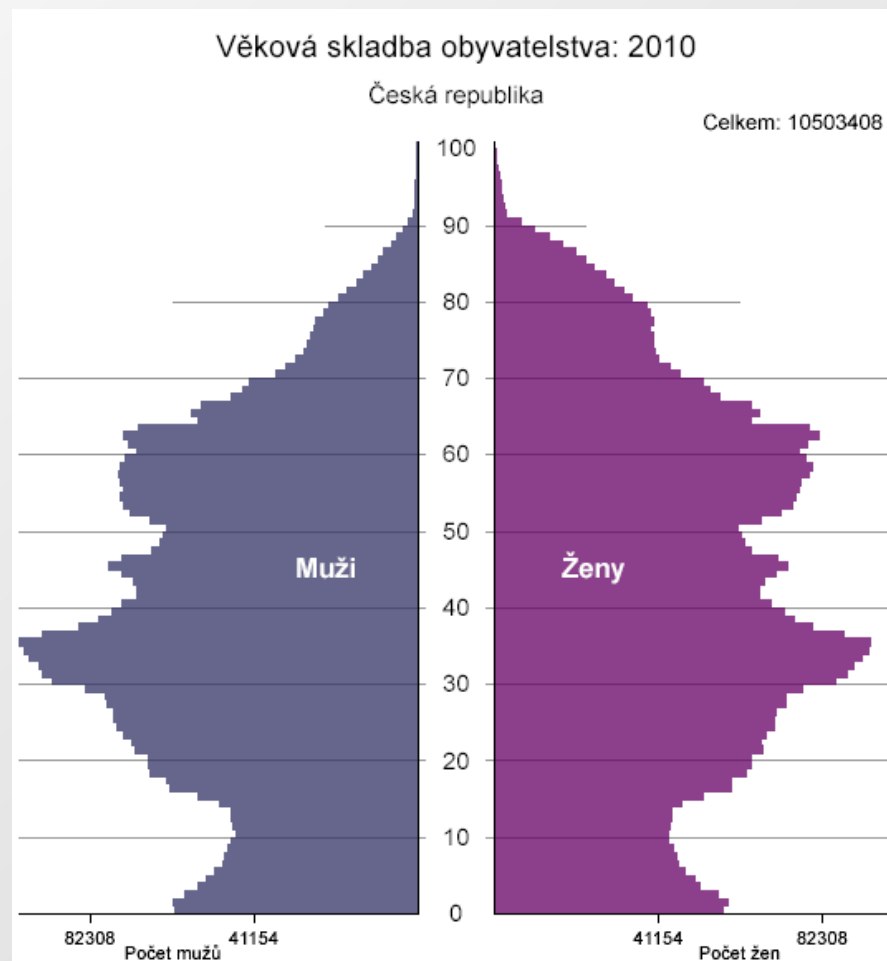
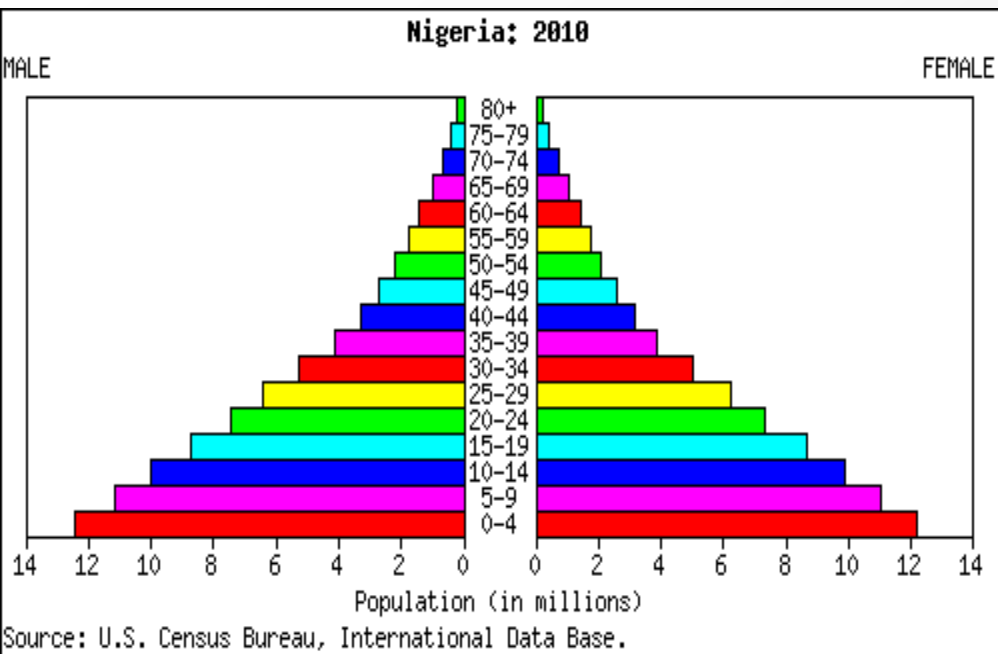
Demografická revoluce - fáze

=> Stárnutí populace

Demografická revoluce - fáze

Úmrtnost

- Rozdíl mezi 1. a 3. fází demografické revoluce je nejlépe vidět při srovnání příčin úmrtí.
- Dostupnost zdravotní péče můžeme považovat za jeden z hlavních ukazatelů vyspělosti země.
- Výrazně se mění podíl akutních a chronických onemocnění na úmrtnosti lidí.

Úmrtnost

Akutní nemoci

- Zasahují opakovaně značnou část populace.
- Zasahují lidi každého věku.
- Potlačeny moderní medicínou (očkování, hygiena, antibiotika..).
- Významné v rozvojových zemích.

Chronické nemoci

- Přítomny stále.
- Zasahují malou, ale stálou část populace.
- Nemoci stárí – lidé se jich musí dožít.
- Hlavně v rozvinutých zemích.

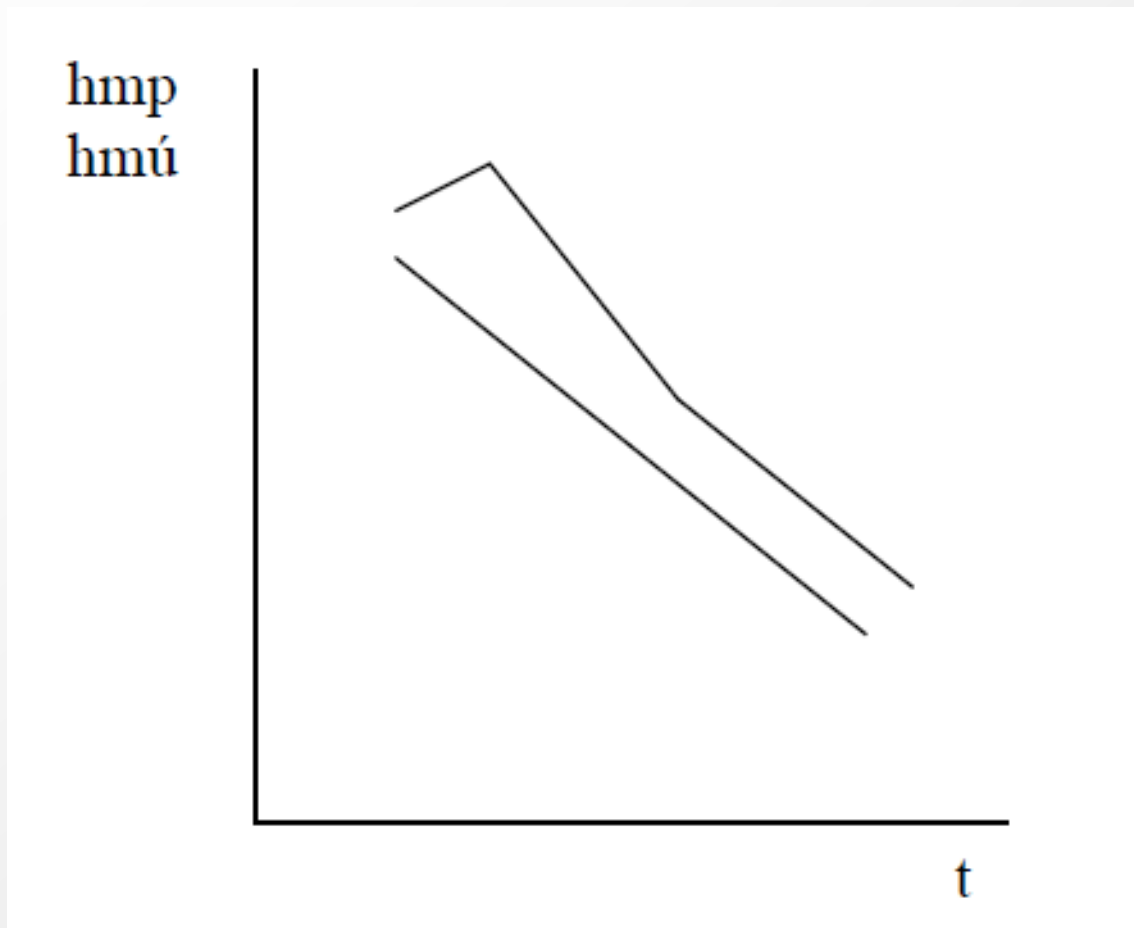
Demografická revoluce - typy

- Francouzský.
- Anglický.
- Japonsko-mexický typ.
- Typologie je založena na rozdílech v nástupu poklesu porodnosti a úmrtnosti, jenž má za následek rozdílnou míru populačních přírůstků.

Francouzský typ

- Nástup koncem 18. století.
- Pomalý a celkově ve srovnání s ostatními typy nízký početní nárůst populace.
- První období probíhá dlouho (1 století) - poklesu úrovně porodnosti s téměř současným poklesem úrovně úmrtnosti.
- Druhé období (60 let) - rychlý pokles úrovně porodnosti i úmrtnosti.

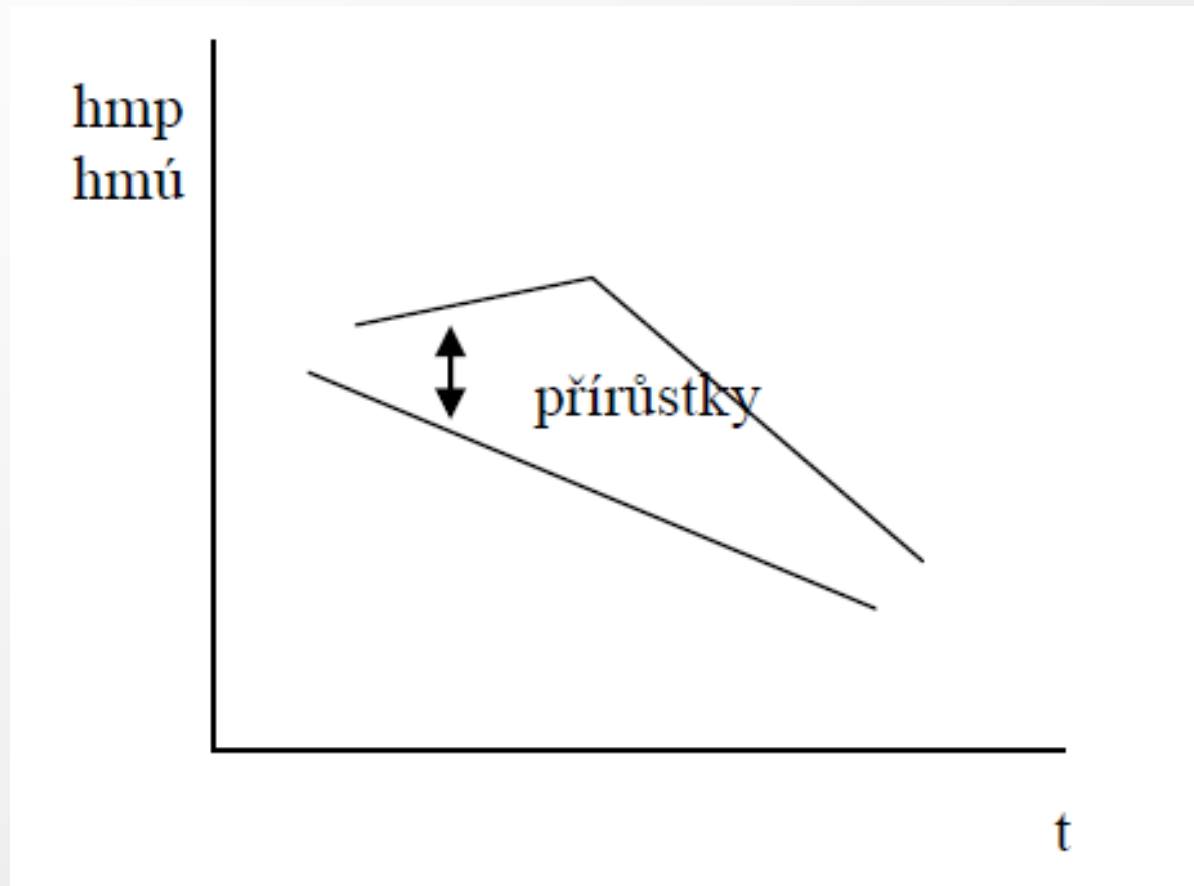
Francouzský typ

Anglický typ

- První období - vysoká úroveň porodnosti při současném poklesu úrovně úmrtnosti.
- Druhé období (60 let) - pokles úrovně porodnosti i úmrtnosti, velký nárůst počtu obyvatel.
- V 18. století však v Anglii nastupují obrovské společenské změny v hospodářství, obchodu, politice, z velké části umožněné i zázemím kolonií.

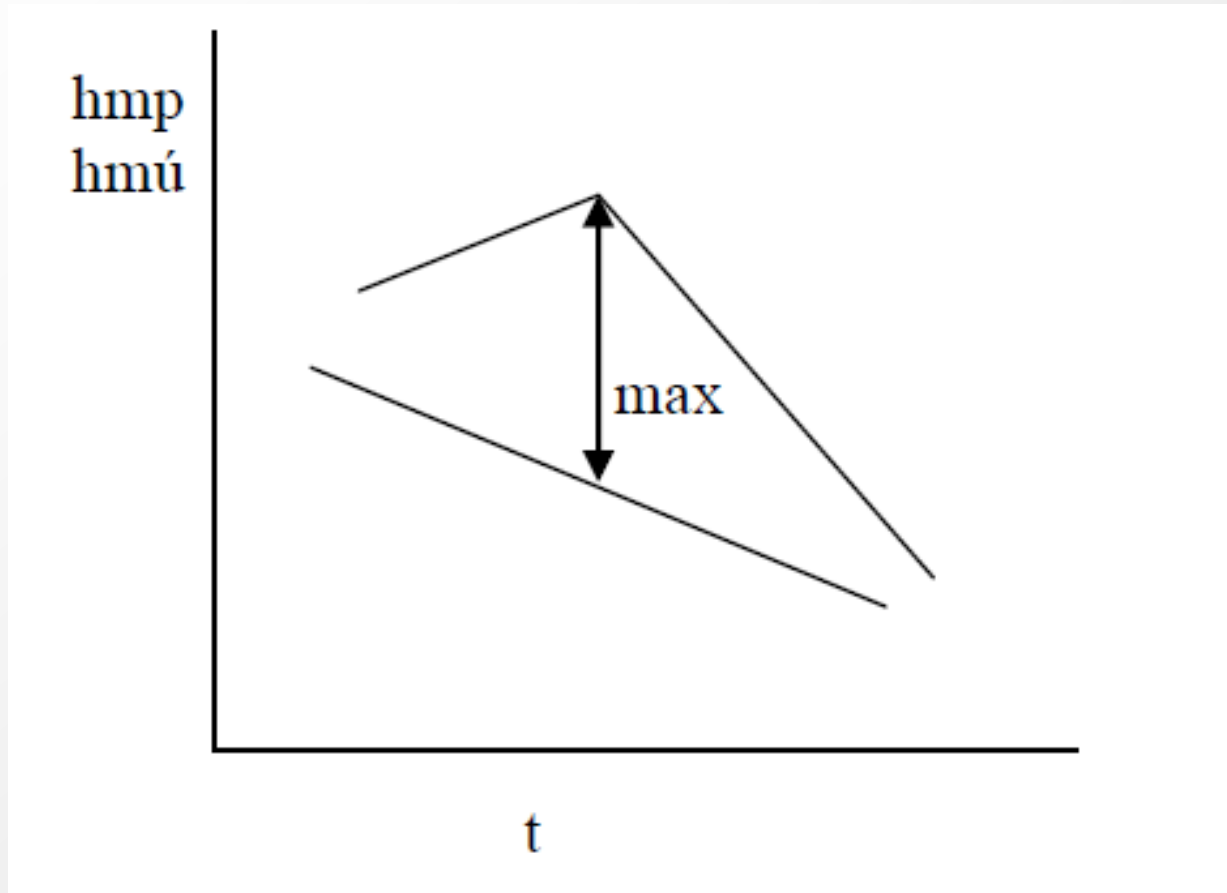
Anglický typ

Japonsko-mexický typ

- ❏ Nástup v 2. ½ 20. st. - mnohem vyšší početní nárůst populace.
- ❏ První období - nárůst úrovně porodnosti.
- ❏ Druhé období (60 let) - relativně rychlý pokles porodnosti.

Japonsko-mexický typ

Demografická revoluce ve světě

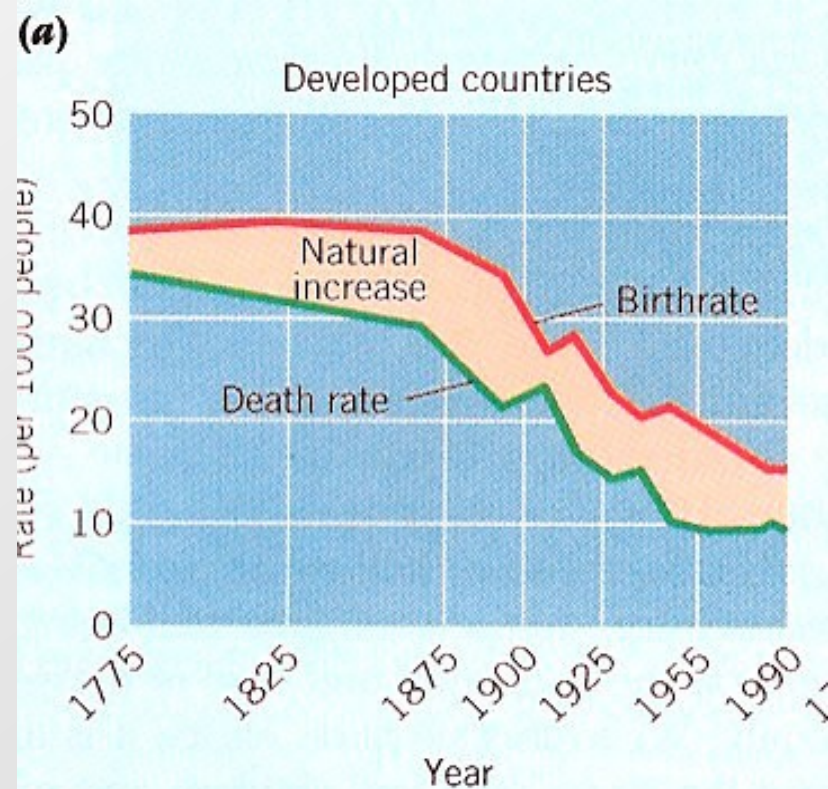
- Počátek v 18. století ve Francii a postupně se rozšířila jako difúzní proces do ostatních zemí v Evropě i do zemí s obyvatelstvem pocházejícím z Evropy a byla ukončena zhruba v polovině 20. století.
- Svět se rozdělil z demografického pohledu na dvě části:
 - Evropa
 - země s původně evropským obyvatelstvem
- Po skončení rozdělila svět na dvě části: země demograficky vyspělé a demograficky rozvojové.

Demografická revoluce ve světě

- Francie 150 let
- Velká Británie 150 let
- Švédsko, Dánsko, Norsko, Belgie, Německo 125 let
- Česká republika 100 let
- Itálie, Španělsko 75 let

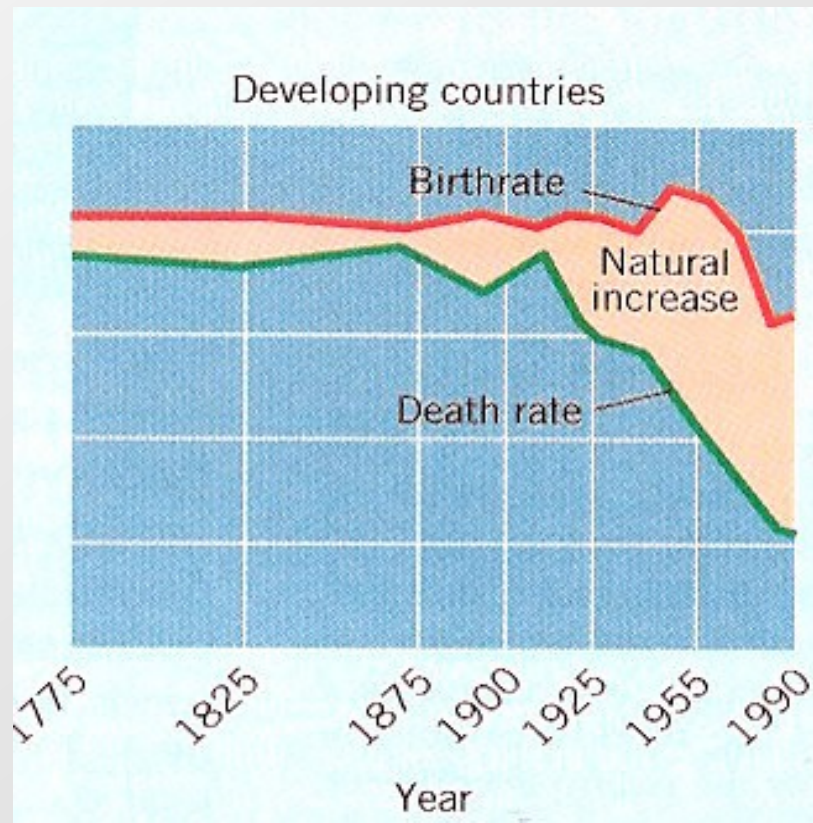
Rozvinuté země

- Pokles úmrtnosti byl záhy následován poklesem porodnosti.
- Došlo ke společenským změnám.
- Nedošlo k razantnímu zvýšení počtu obyvatel.

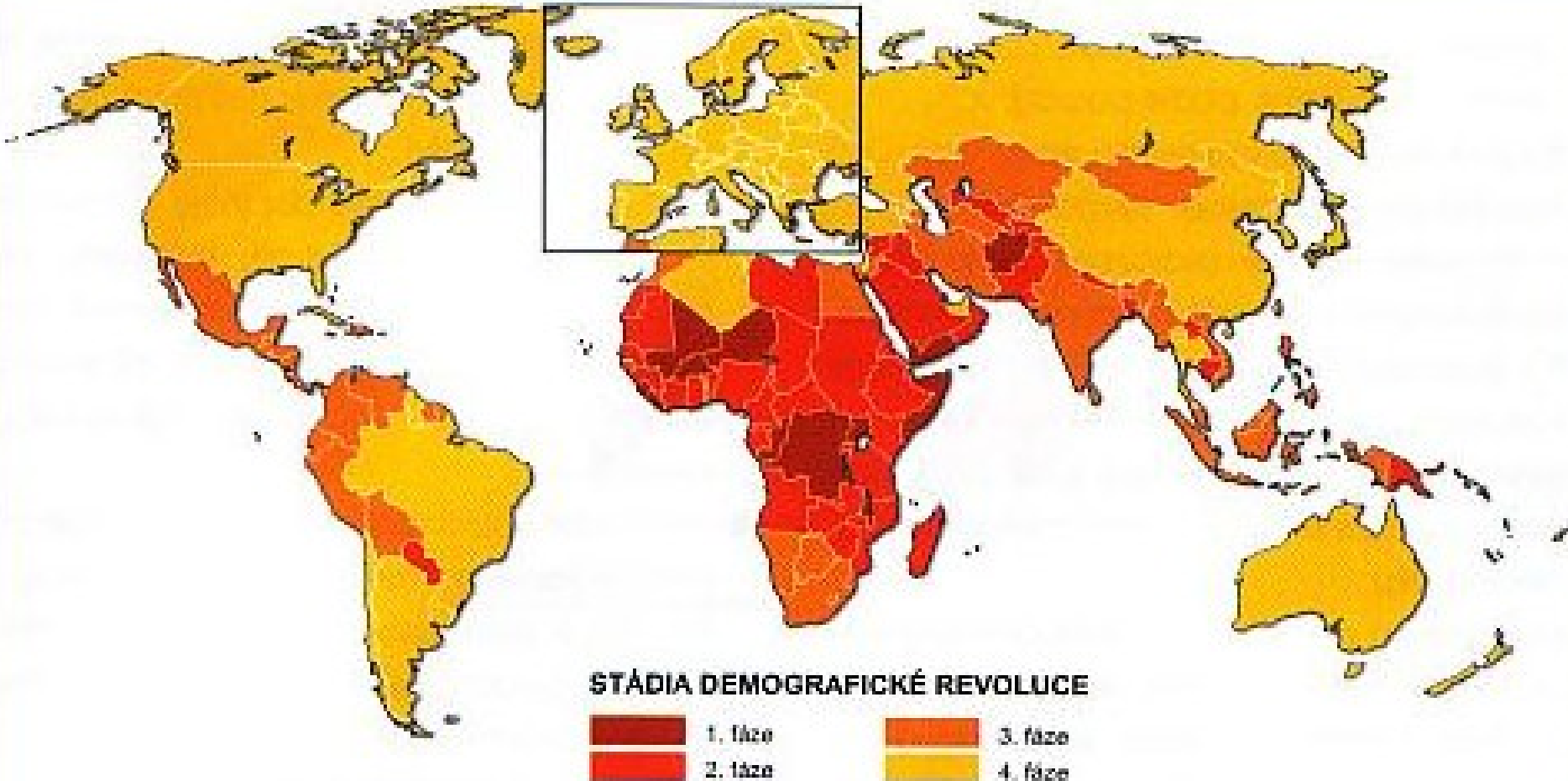

Rozvojové země

- Velká prodleva mezi poklesem úmrtnosti a porodnosti.
- Společenské změny neprobíhají (emancipace, plánování rodiny..).
- Populační exploze – rychlý růst počtu obyvatel.

Demografická revoluce - fáze

Vybrané země světa (2011)

Země	hmp	hmú	kú	e ^{0,m}	e ^{0,ž}
Afghanistan	44	16	131	44	44
Zambie	46	15	84	49	49
Ghana	31	8	45	63	65
Egypt	25	5	23	71	75
India	23	7	50	63	65
Malajsie	21	5	8	78	77
Bazílie	15	6	20	70	77
Německo	8	10	4	77	83
Japonsko	8	9	3	80	86

Populační prognóza, odhad a projekce

Demografický x populační vývoj

- **Demografický vývoj** – otázky spojené s přirozenou měnou (tzn. demografickou reprodukci – vázána na vlastní bio-sociální proces rození a vymírání).
- **Populační vývoj** – je výsledkem demografické reprodukce doplněné migrací (migrace – podmíněny především sociálními a ekonomickými podmínkami každého regionu).

Populační prognóza I

- Souhrnný proces, který zahrnuje soubor činností vedoucí k vytvoření prognózy v její logické posloupnosti.
- V případě tvorby populačních prognóz je rozsah tohoto souboru dán obecnou složitostí reálných systémů, v nichž se reprodukce demografických struktur odehrává.

Populační prognóza II

- ❏ Nezbytným předpokladem prognózování vývoje složitých systémů je **abstrakce**.
- ❏ Uplatnit princip abstrakce znamená odhlédnout od nepodstatných nebo méně podstatných vlastností a souvislostí vývoje sledovaného objektu, a přejít tak od reálného systému k jeho **modelu**.

Populační prognóza III

- Přejít od reálného systému k modelu a od modelu zpět k realitě označujeme za **modelování** = základní metoda studia a prognózování vývoje reálných systémů, jejíž aplikace má 7 etap:
 - 1. *vymezení systému* - v jehož rámci vývoj budeme prognózovat = identifikace podstatných prvků a vazeb systému tak, aby byl co nejlépe vystižen mechanismus a souvislosti sledovaného vývoje.
 - 2. *popis a analýza vymezeného systému* – získání a významové utřídění informací o dosavadním vývoji prognózovaného objektu.

Populační prognóza IV

- ❏ 3. *konstrukce projekčního modelu* - vychází z finálního vymezení systému, s nímž by měl použitý model být identický.
- ❏ 4. *prognóza hodnot parametrů modelu* - vlastní jádro prognózování populačního vývoje.
- ❏ 5. *projekční výpočty a dokumentace získaných výsledků* – výpočty vedou k ucelenému popisu budoucího vývoje vymezeného systému a k analogickému popisu vývoje určeného objektu.
- ❏ 6. *výběh informací pro prezentaci prognózy* a způsobu jejich zprostředkování uživatelům.
- ❏ 7. *hodnocení prognózy* - popis a analýza zjištěných rozdílů, posouzení míry vědeckosti celého procesu sestavení prognózy (1. – 6. etapy). Slouží při aktualizaci platné nebo tvorbě zcela nové prognózy vývoje daného systému.

Populační prognóza V - metody

1. **Klasická, kohortně komponentní metoda** populačních projekcí - vychází z pojetí populačního vývoje jako souhrnného procesu, jehož jednotlivými složkami jsou úmrtnost, porodnost a případně také migrace, základem se stal model růstu stabilní populace.
2. **Formování metodiky prognóz dílčích komponent reprodukčního procesu** - přechod od konstantních intenzit dílčích procesů k reálnějším, proměnným \Rightarrow vzrostl zájem o extrapoláční techniky a následně o metody analýzy časových řad; skutečnost, že budoucí vývoj nelze odvodit pouze na základě extrapolace dosavadních vývojových trendů \Rightarrow metody kauzální analýzy a regresní modely.

Populační prognóza VI - metody

3. Zobecněním klasického projekčního modelu - A. Rogerse (pol. 60. let) - snaha o zahrnutí migrace \Rightarrow **multiregionální projekční model.**
4. Současná etapa (posledních 20 let) – vytváří se **kompaktní široké pojetí metodologie prognózování populačního vývoje** (její segmenty se objevily již ve vzdálenější minulosti) - odklon od hlavní pozornosti na techniku vlastního sestavení souhrnné prognózy k pojetí prognózování populačního procesu jako speciální vědecký výzkum zahrnující veškerou činnost, která souvisí s tvorbou prognózy. Klíčové postavení má prognóza parametrů projekčního modelu.

Populační prognóza VII

- ❏ *Prognózování úmrtnosti* - vzhledem k relativní stabilitě vývojových trendů úmrtnosti se při prognózování tohoto procesu v rozhodující míře uplatňoval předcházející vývoj (pozornost i mezinárodním srovnáním).
- ❏ *Prognózování plodnosti* - odhad budoucí plodnosti se také opíral především o analýzu minulého vývoje. Při této analýze byly téměř výhradně sledovány dosažené úrovně a hlavní vývojové tendence, pro něž se často hledaly analogie v zahraničních statistikách. Zároveň se věnovala zvýšená pozornost odchylkám od sledovaných trendů, které byly vztahovány k přijatým opatřením a k dalším změnám vnějších podmínek.

Populační odhad I

- Populační odhady: každý odhad početního stavu obyvatelstva včetně jeho struktur podle věku a pohlaví z pohledu předpokládaného budoucího a minulého vývoje.
- Nejsou výsledkem statistického šetření (ale využívají nashromáždění statistických datových zdrojů z předcházejících časových úseků jako základní vstupní informace).

Populační odhad II - metody

- Pokud demografické projekce jsou věrným prodloužením skutečného chování určité populace do budoucnosti, potom získáme zvláštní případ demografické projekce, tj. populační prognóza.
- Změny v minulém časovém období – intercensální odhady (pomocí interpolace).
- Budoucí změny demografická projekce (na základě extrapolace).

Populační odhad III

- Vhodné období ne delší než 20 let (potom významný pokles spolehlivosti projektu).
- Intercensální odhady celkového počtu obyvatelstva se opírají o údaje několika censů nebo dvou po sobě následujících sčítání - metoda ***matematické interpolace***.

Populační projekce I

- Prostorové hledisko: projekce celostátní, republikové, okresní nebo sídelní jednotky.

- Časové hledisko:
 - krátkodobé projekce (do 10 let)
 - střednědobé (10–25 let)
 - dlouhodobé (nad 25 let)

Populační projekce II - metody

- Formální extrapolace celkového počtu obyvatel a extrapolace doplněná odhadem věkové struktury - používá různé exponenciální funkce.
- Komponentní metoda (též demografická) bez uvažování migrace - vhodná pro krátkodobé a střednědobé projekce (do 20–25 let) a pro relativně homogenní populace (stát, kraje), za které máme údaje o řádu vymírání a rození, ev. o migračních proudech.

Populační projekce III - postup

- Výchozí okamžik prognózy = rok sčítání.
- Jak dlouhá doba projekce.
- Nejdůležitější - hypotéza budoucích změn v řádu vymírání a rození.
- Jednovariantní a vícevariantní projekce (např. nízká, střední, vysoká).

Populační projekce IV - postup

- Hypotézy posléze formalizujeme a kvantifikujeme.
- Pro sestavení populačních projekcí komponentní metodou potřebujeme:
 - věkovou strukturu k výchozímu okamžiku projekce odděleně pro obě pohlaví,
 - řád vymírání, vyjádřený úmrtností tabulkou,
 - řád rození, vyjádřený mírami plodnosti podle věku.
- Nejjednodušší metodou je zde metoda posouvání věkových skupin.
- Komponentní metoda s uvažováním budoucí migrace.

Populační růst (exploze)

Populační růst

- Rychlost růstu se neustále zvyšuje.
- Příliš se nemění maximální délka života.
- Mění se porodnost, úmrtnost, přirozený přírůstek, věková struktura a naděje dožití.
- V historii rozlišujeme 4 hlavní období.

Populační růst I

1. Lovecko – sběračské období (asi do 9000 př.n.l.)

- ❑ Celkově jen několik miliónů obyvatel.
- ❑ Lidé putovali krajinou v malých skupinách.
- ❑ Živili se lovem a sběrem planých rostlin.
- ❑ Hustota do 1 obyv./200 km²
- ❑ Přírůstek 0,00011 %.

Populační růst II

2. Zemědělské období (9000 př.n.l. – 16. stol.)

- ❑ Lidé se usadili, vytvořili trvalé osady, živili se zemědělstvím.
- ❑ Hustota vzrostla na 1-2 obyv./km²
- ❑ Přírůstek 0,3 %, (Římani 54 mil, v r. 1000 asi 300 mil obyvatel).

Populační růst III

3. Průmyslové období (začíná v 16. stol)

- ❑ Rozvoj zdravotní péče, odtržení lidí od půdy.
- ❑ Přírůstek v r. 1600 0,1 %, rostl o 0,1 % každých 50 let.
- ❑ Rok 1800 – 900 mil, 1900 – 2 mld., 1960 – 3 mld.

Populační růst IV

4. Moderní – postmoderní společnost

- ❑ Změny ve společnosti.
- ❑ Pokles růstu ve vyspělých zemích, rychlý růst v rozvojových.
- ❑ Největší přírůstek v dějinách 60. léta – 2,2 %, rok 2000 – 6 mld. lidí.

Populační růst V

- Přírůstek obyvatelstva se neustále zvyšoval celou první polovinu 20. stol. = exponenciální růst (křivka J).
- Maximum 1965 až 1970 – 2,2%.
- Nyní přírůstek celosvětově klesá (1,4%).

Populační růst VI

- Doba zdvojení:
 - Doba, za níž se populace zdvojnásobí.
 - Vycházíme z exponenciálního růstu.
 - Dělíme 70 přírůstkem v %.

Stát	Přírůstek (%)	Doba zdvojení (roky)
Pobřeží Slonoviny	3,8	18
Čína	1,4	41
USA	0,9	78
Německo	0,1	700

Populační růst VII

- Logistická křivka = plochá S křivka
 - Žádná populace neroste věčně, narazí na možnosti prostředí = nosná kapacita.
 - Nezahrnuje zlepšování zdravotní péče, potravy, technologií.
 - Pro dosažení nulového růstu musí lidé projít demografickou revolucí.

Nosná kapacita prostředí I

- Je maximální populace, která může v prostředí trvale existovat.
- Určuje hranice lidské populace.
- Populace, která ji překročí, mění prostředí způsobem, který sníží její velikost v budoucnosti.
- Je obtížné určit její velikost pro národ i celou Zemi:
 - Musíme se shodnout, jaký by měl být životní standard člověka.
 - Pro výpočet používáme HDP na hlavu a kalorie na hlavu.

Nosná kapacita prostředí II

- Je určena kombinací limitujících faktorů
- Faktory dělíme do 3 skupin:
 - 1. *Krátkodobé* (ovlivní populaci už v roce, kdy se objeví)
 - Hlavně přerušení dodávek potravin z různých příčin (politika, válka, neúroda..).
 - Světové katastrofy (nukleární válka, toxické látky, nová nemoc..).
 - 2. *Střednědobé* (projeví se za 1–10 let)
 - Úbytek neobnovitelných zdrojů (hlavně pro dopravu a vytápění), nedostatek energie pro distribuci potravin.
 - Klimatické změny nebo desertifikace.

Nosná kapacita prostředí III

- ❏ 3. *Dlouhodobé* (za více než 10 let)
 - ❏ Eroze půdy, nedostatek podzemní vody, kyselá dešť.

- ❏ Dosažení je možno určit podle dostupnosti zdrojů na hlavu.
- ❏ Ukazuje se, že jsme dosáhli maxima biologických zdrojů na hlavu.
- ❏ Je možné, že již byla překročena nosná kapacita Země.

Nosná kapacita prostředí IV

komodita	vrchol	Max. produkce/obyv.
vlna	1960	0,86 kg
dřevo	1967	0,67 m ³
ryby	1970	5,5 kg
skopové maso	1972	1,92 kg
hovězí maso	1977	11,81 kg
obilniny	1977	342 kg

Hrozí nám přelidnění?

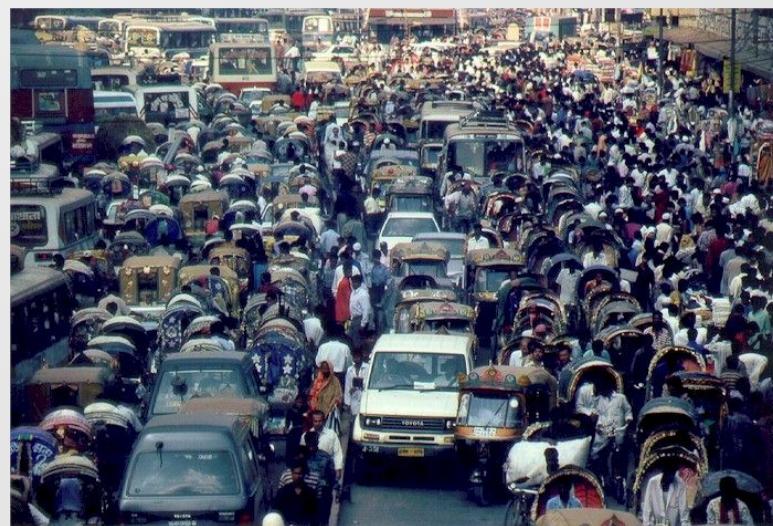
- Koncem 18. století to byl T. R. Malthus s jeho populačním zákonem (1798) o aritmetickém růstu množství prostředků obživy a geometrickém růstu počtu obyvatelstva.
- Počátkem 2. 1/2 20. století - Ehrlichova Populační bomba (1968) a Meadowsovy Hranice růstu (1971), které byly výstižně označeny jako Malthus a počítač.

Hrozí nám přelidnění?

Př. Bangladéš

- ⇒ Jedna z nejchudších zemí světa
 - ⇒ Příjem kalorií tvoří 85 % množství nutného pro dobré zdraví.
 - ⇒ 1/2 lidí nemá přístup k pitné vodě.
 - ⇒ 70 % nemá přístup k zdravotní péči.
 - ⇒ Naděje dožití je 59 let.
 - ⇒ Trpí pravidelnými povodněmi.

Př. Bangladéš

➤ Počet obyvatel země:

Země	Rozloha km ²	1991	2001	2011
Bangladesh	147,570	106,314,992	124,355,263	144,043,697

➤ Přírůstek 2 mil./rok.

➤ Každoročně díky monzunovým deštům přijdou o život tisíce lidí. Za jak dlouho se se doplní stav obyvatelstva?

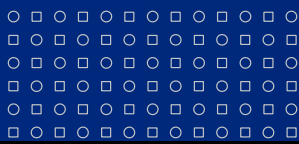
Za 1 měsíc? Za 2 týdny?

Světové populační hodiny

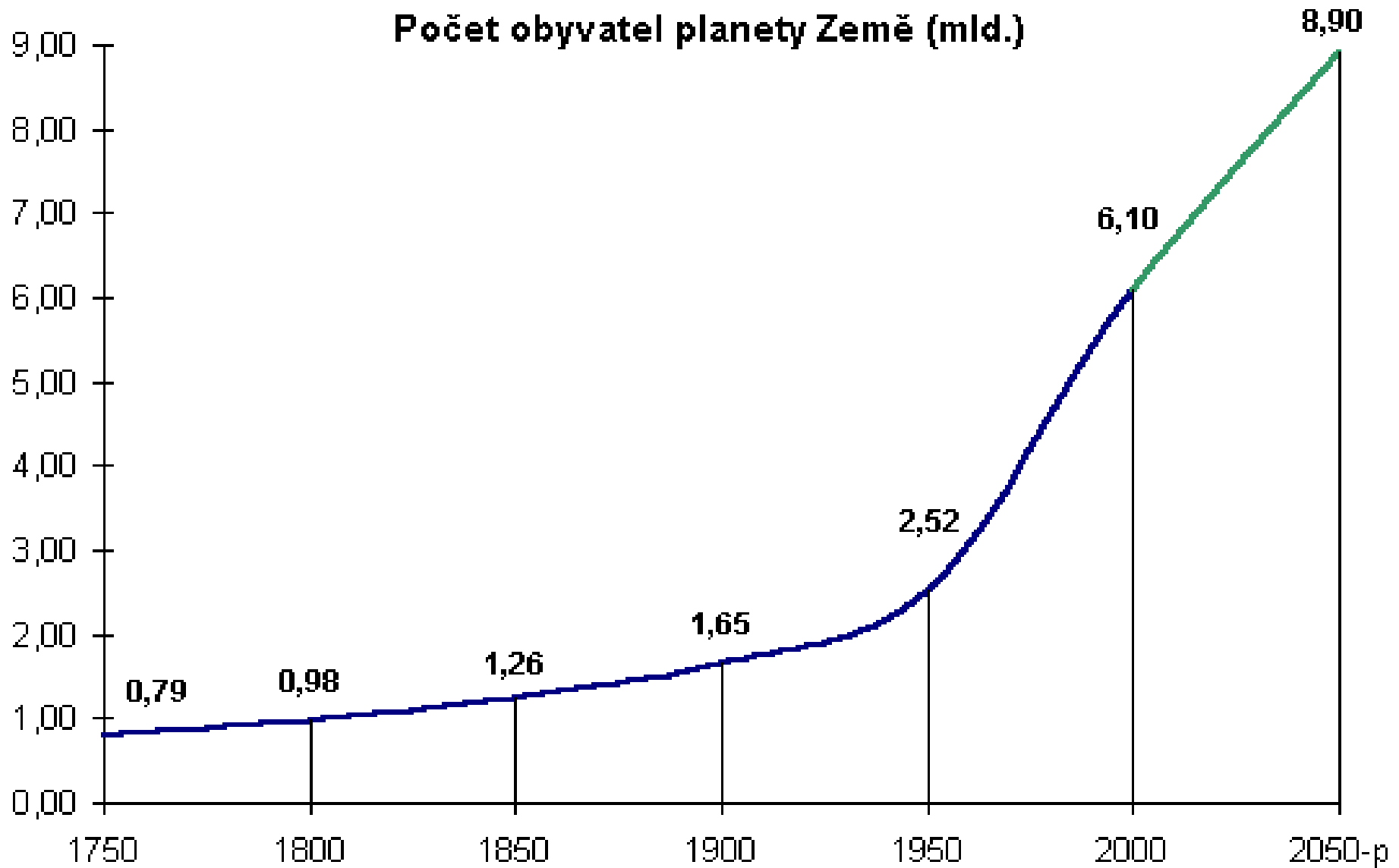
- <http://www.worldometers.info/cz/>
- <http://multimedia.ihned.cz/infografika/c1-49563090-jak-tikaji-populacni-hodiny-lidstva-co-den-to-temer-ctvrt-milionu-lidi-navic>

Světové populační hodiny

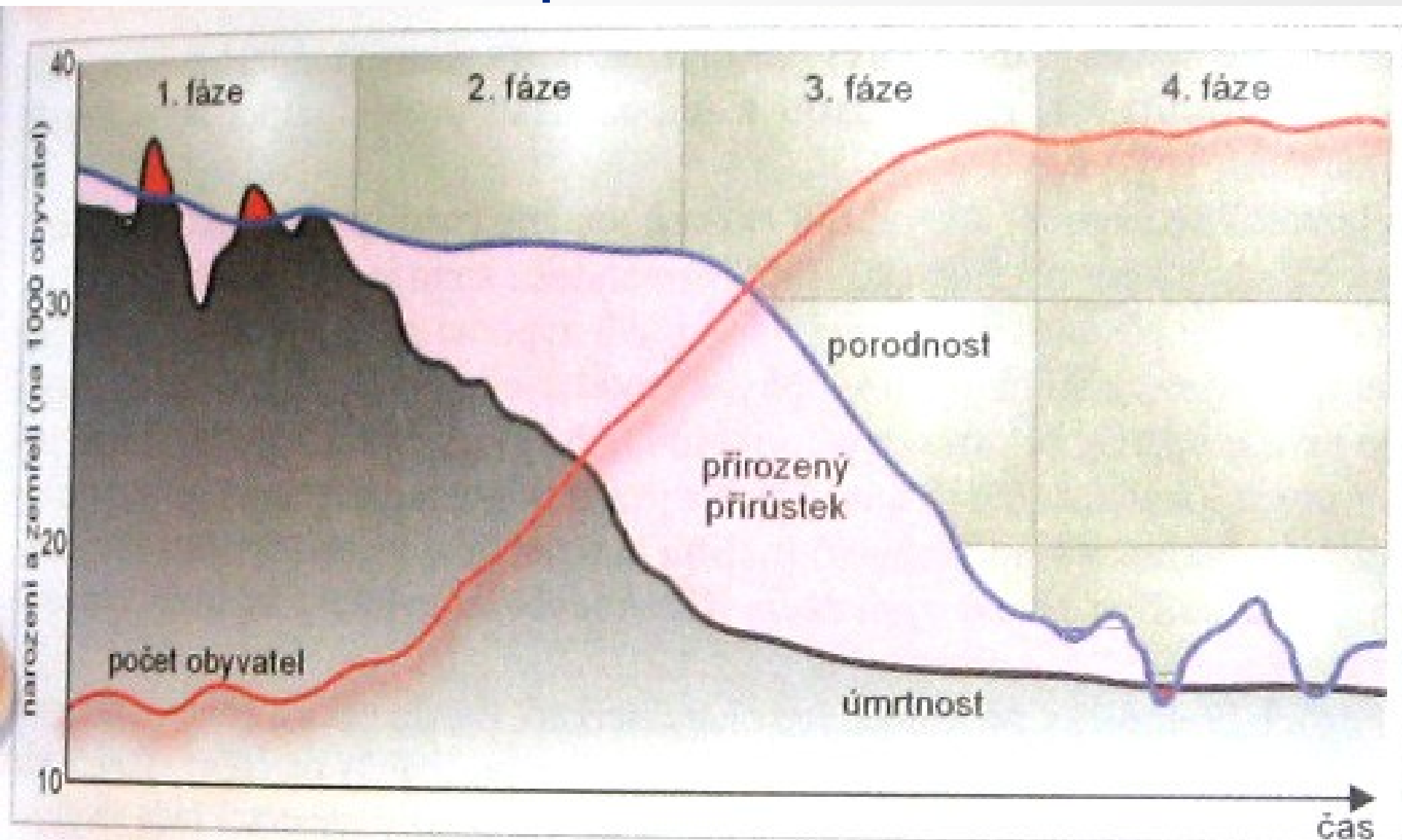
- Počet obyvatelstva světa: 7 070 mld.1 270 / 5 800 mld.*)
- Přirozený přírůstek: 1,17 % 83 mil. 2 / 81 mil.
- Denní přírůstek: 227 tis. 5 / 222 tis.
- Přírůstek za minulu: 158 osob 4 / 154 osob
- Přírůstek za vteřinu 2,63 osob 0,063/ 2,563 osob
- Počet narozených za rok: 139 mil. 14 / 125 mil.
- Počet zemřelých za rok: 56,6 mil. 12,2 / 44,4 mil.
- Počet úmrtí kojenců za rok: 16 652 211 / 16 441
- Počet zemřelých kojenců za min. : 12 0,1 / 11
- *) první údaj za demograficky vyspělé země, druhý za demograficky rozvojové

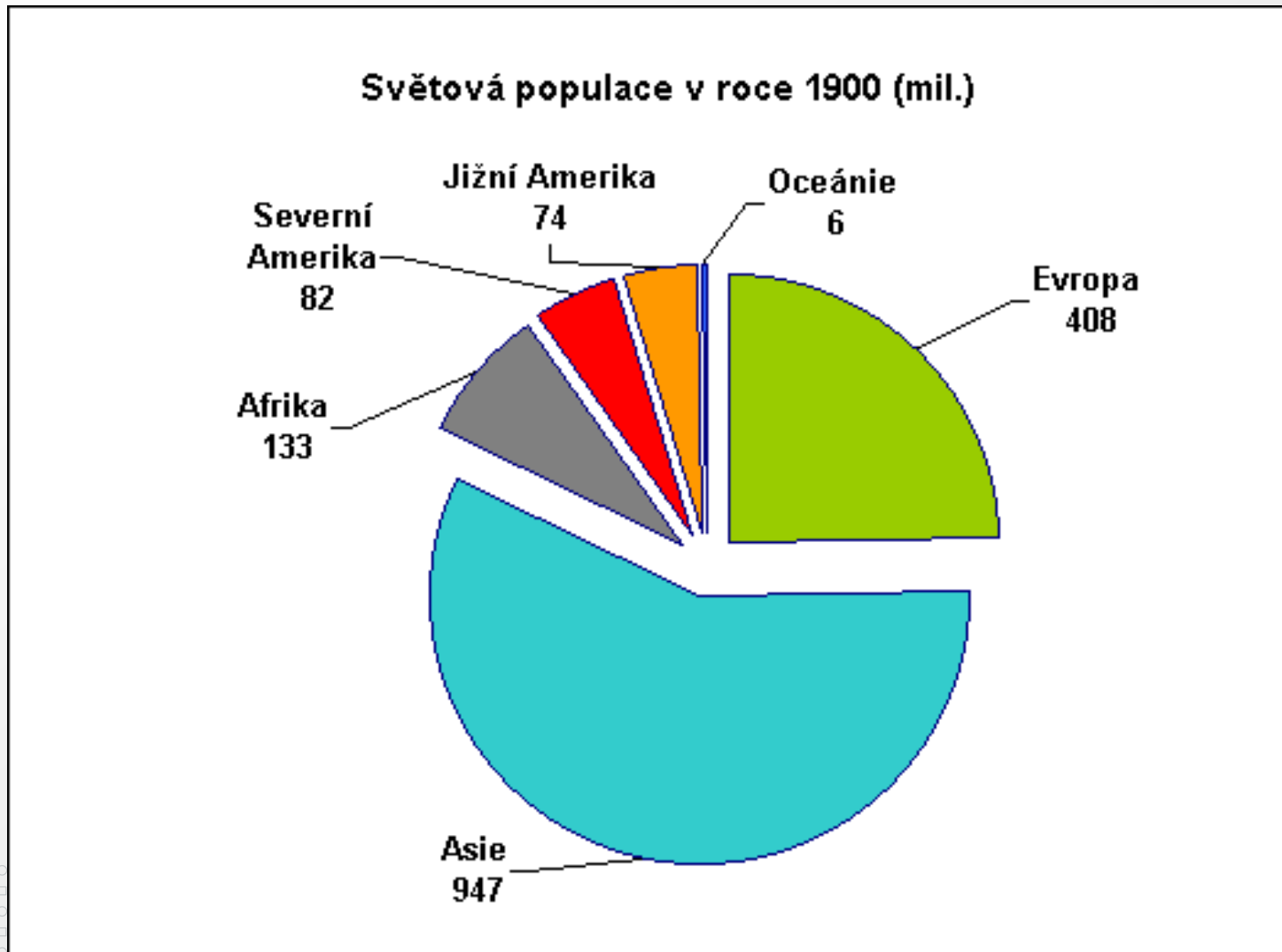
Počet obyvatel planety Země (mld.)

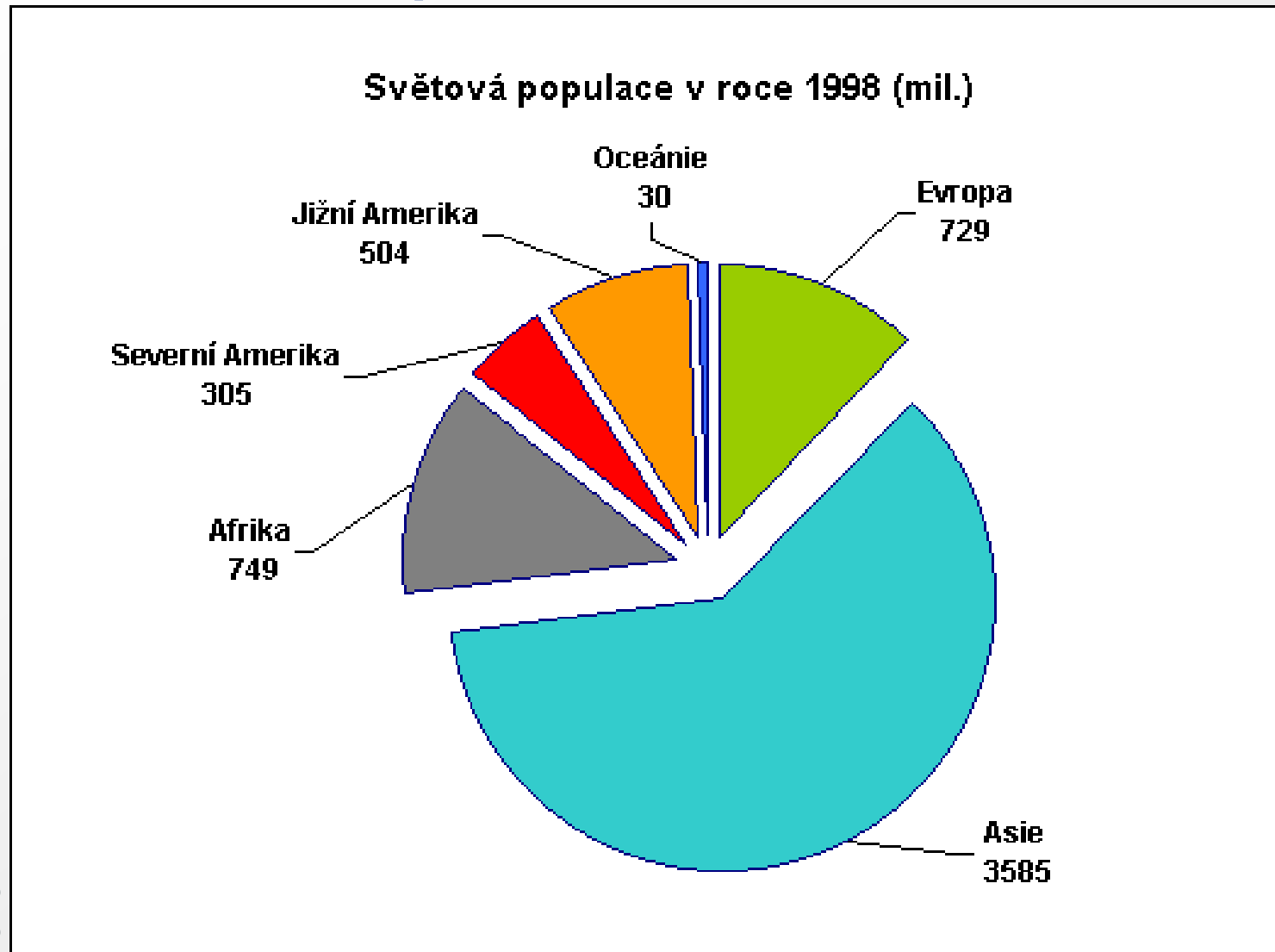
Populační růst I

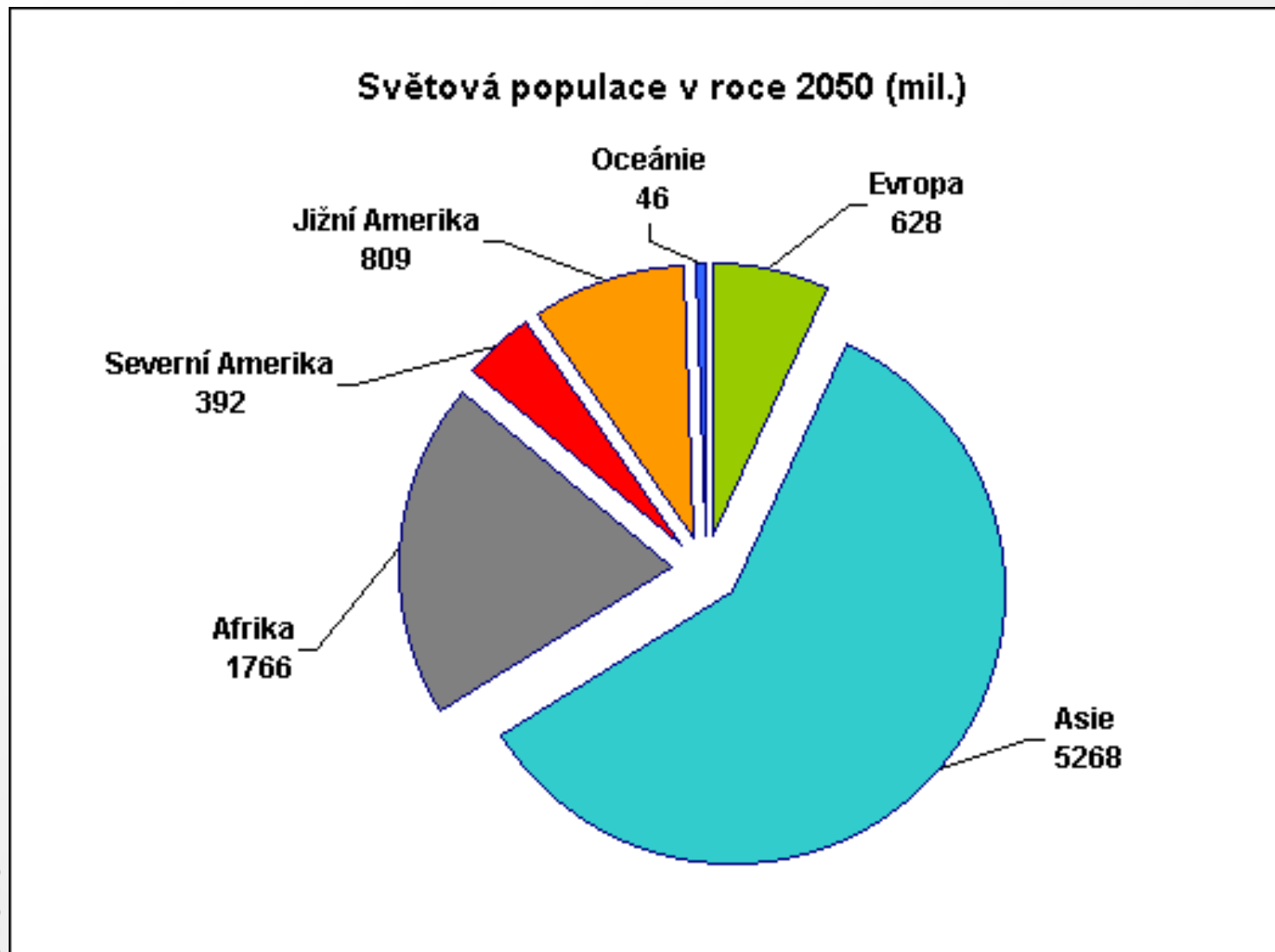
Populační růst II

Populační růst III

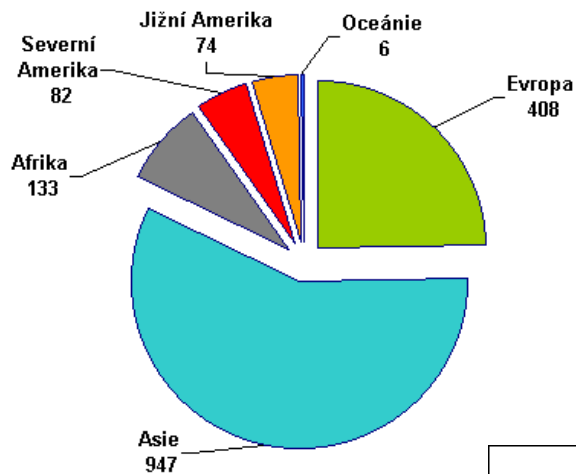

Populační růst IV

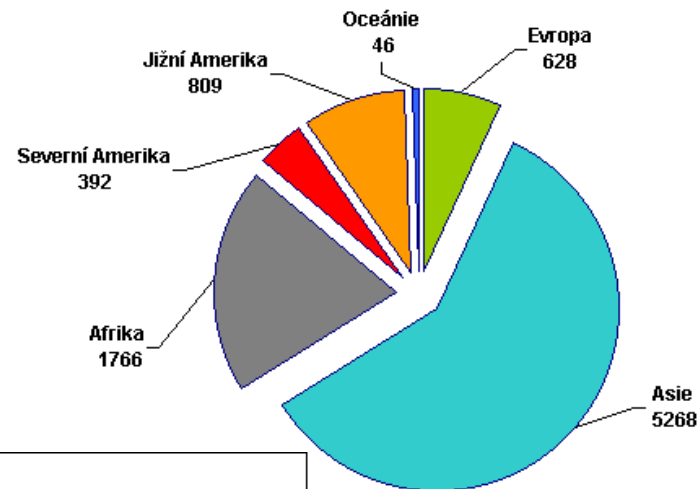

Populační růst V

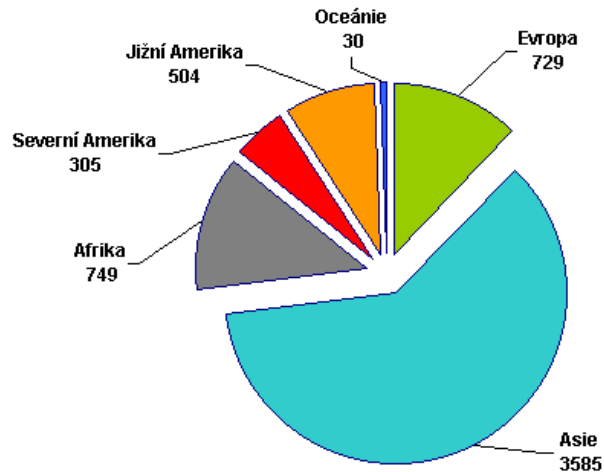
Světová populace v roce 1900 (mil.)

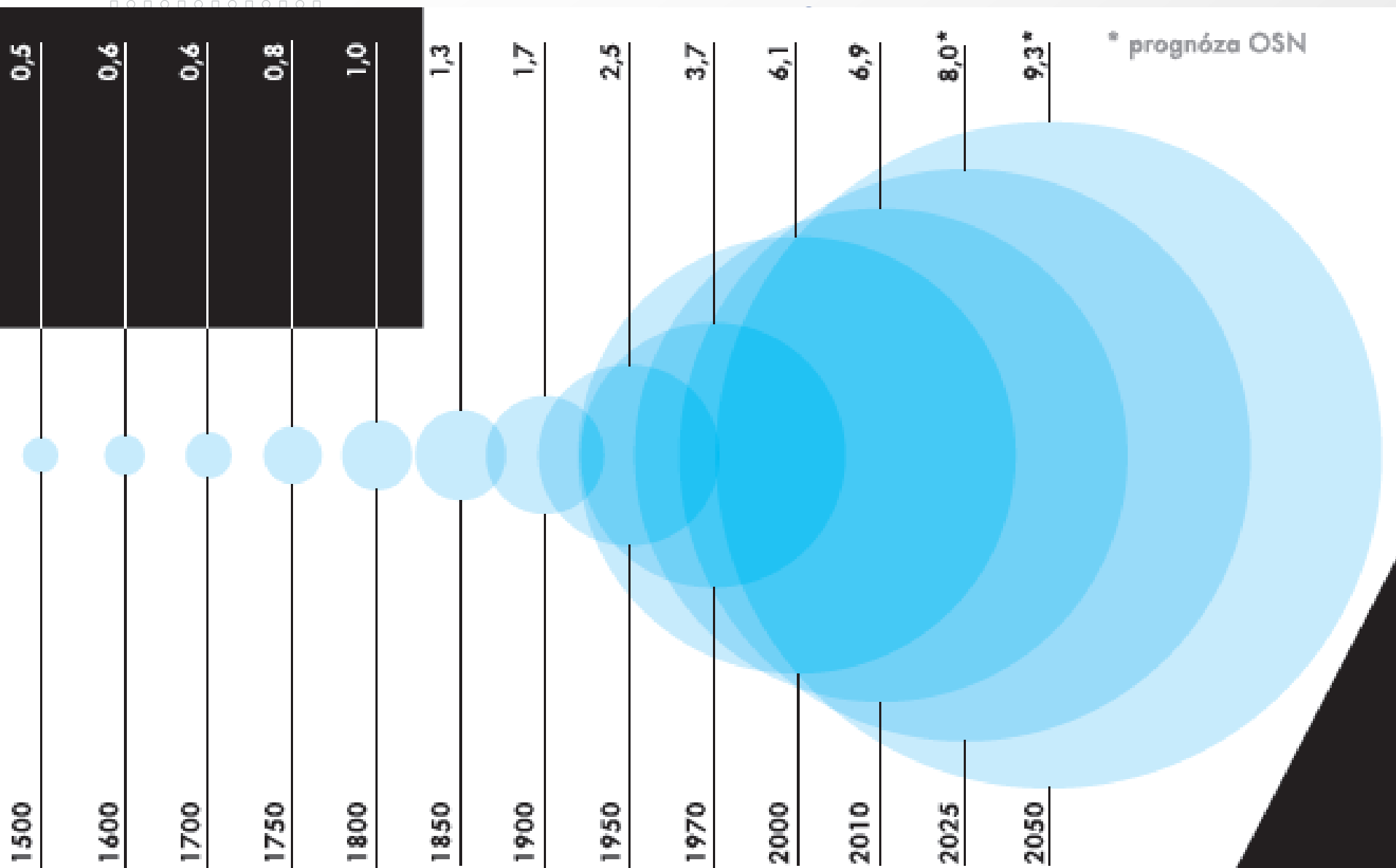

Světová populace v roce 2050 (mil.)

Světová populace v roce 1998 (mil.)

AFRIKA

14,8 %
2010

13,2 %
2000

10,3 %
1975

9,1 %
1950

ASIE

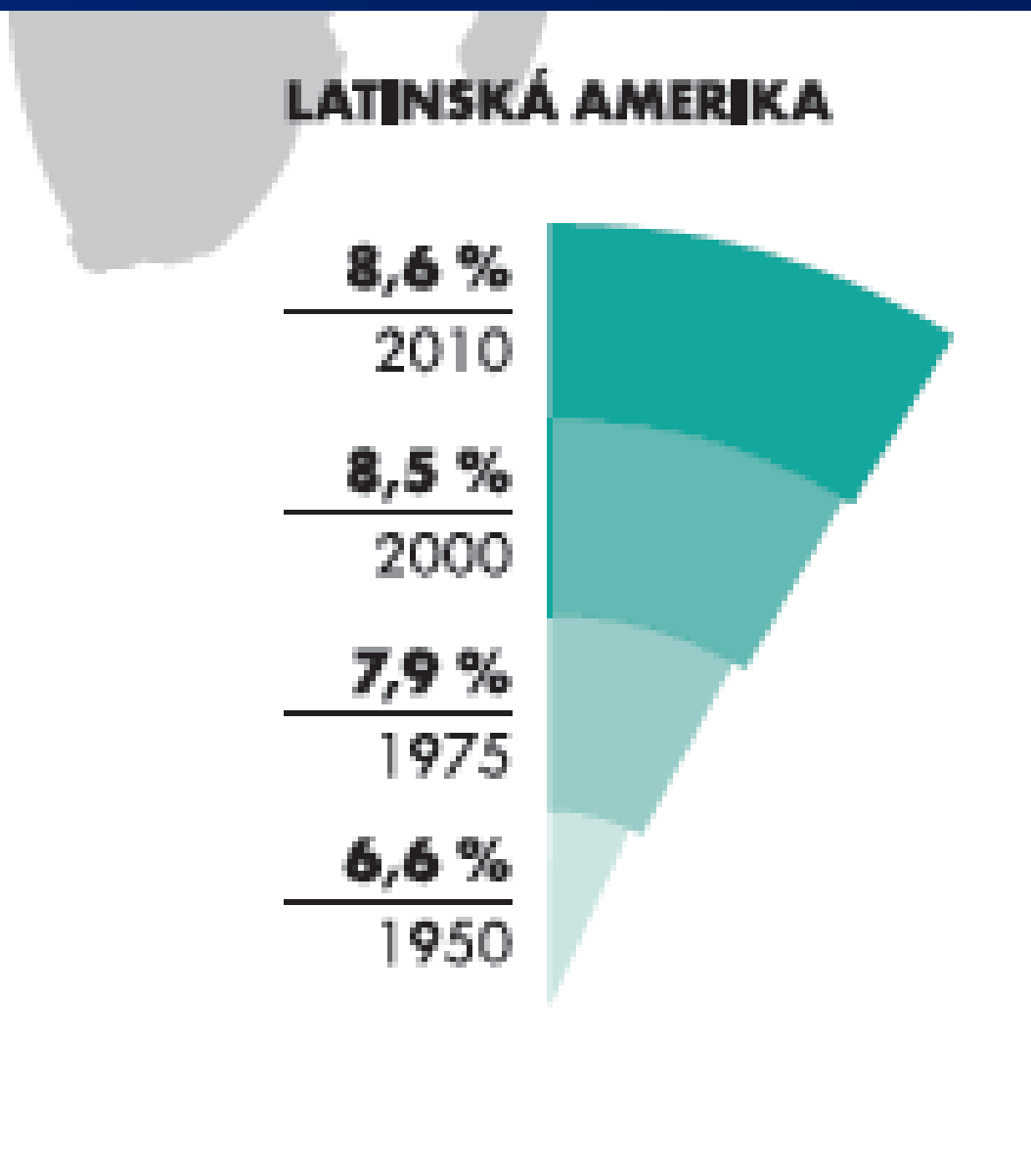
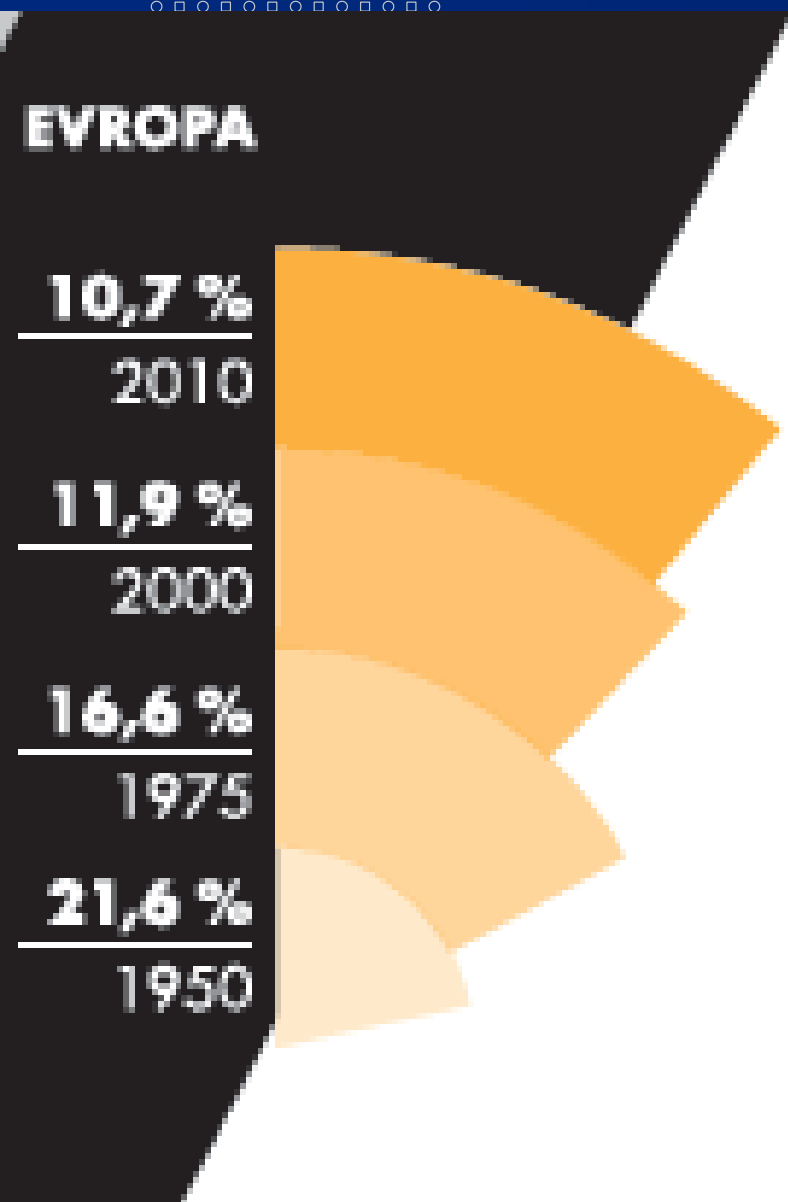
60,4 %
2010

60,7 %
2000

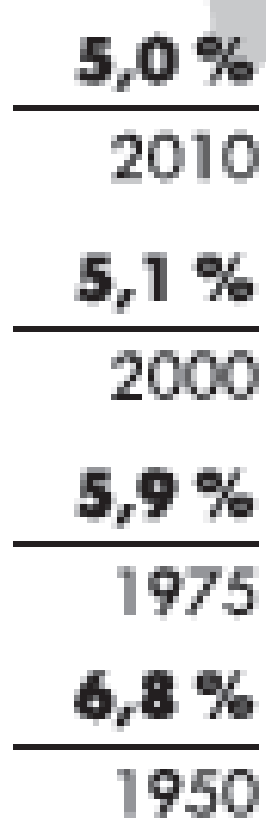
58,7 %
1975

55,4 %
1950

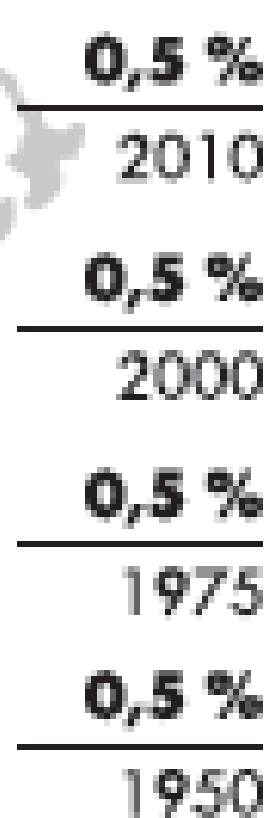

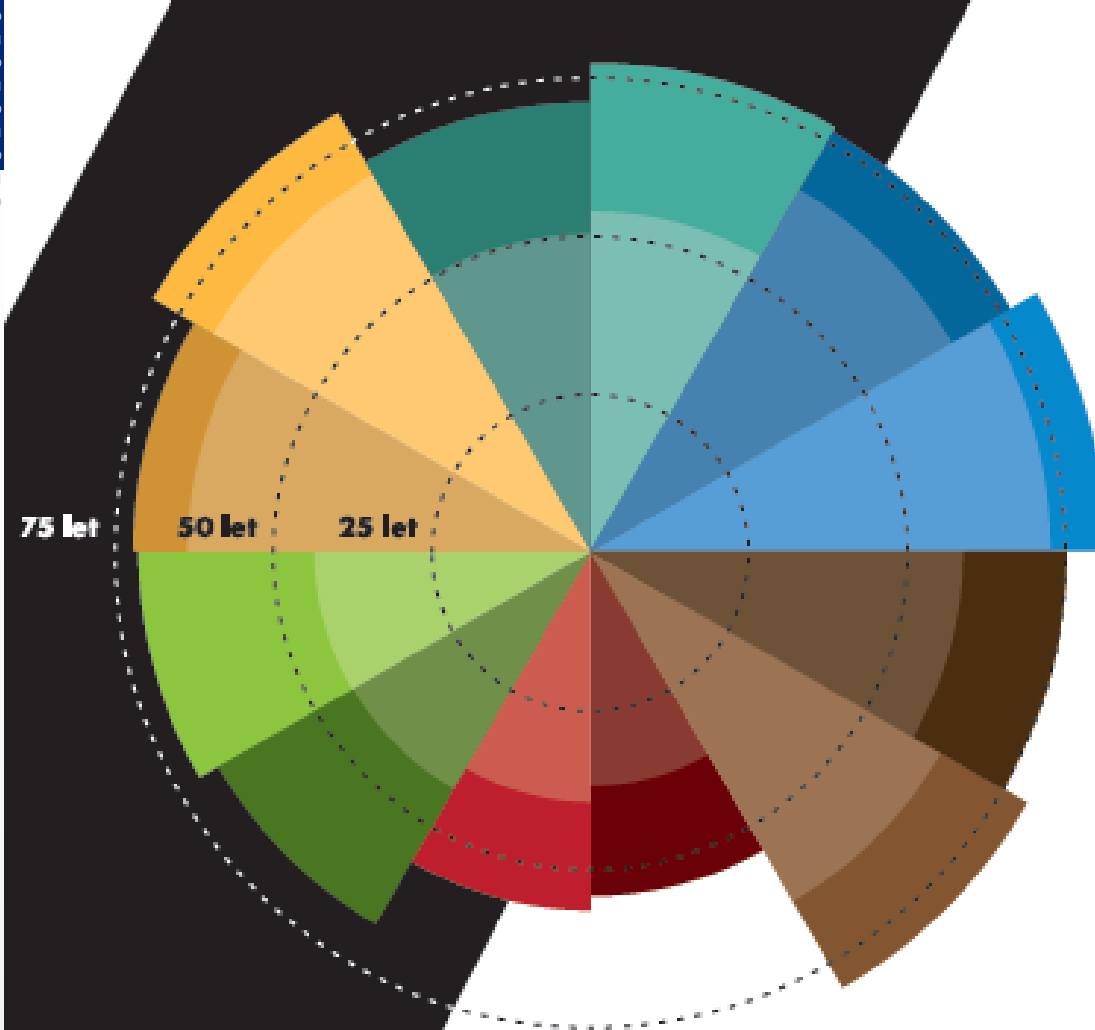

SEVERNÍ AMERIKA

AUSTRÁLIE A OCEÁNIE

NADĚJE DOŽITÍ PŘI NAROZENÍ

Populační politika I

Populační politika II

- Souhrn schémat, teorií a praktických postupů státu, kterými se snaží cíleně ovlivňovat množství populace.

Přístupy:

- *kvantitativní* (početní) - sleduje početní vývoj obyvatelstva.
- *migrační* - sleduje vývoj v migraci (imigrace/emigrace) obyvatelstva, kterou lze státními zásahy ovlivňovat.

Kvantitativní populační politika

- **pronatalitní**, která podporuje růst porodnosti (natalitu). V současnosti je aplikována zejména ve vyspělých státech světa, kde je přirozený přírůstek nízký a průměrný věk obyvatelstva se zvyšuje.
- **protinatalitní**, která podporuje snižování míry porodnosti. Je aplikována vládami zejména v rozvojových zemích tzv. třetího světa, kde je přírůstek obyvatelstva vyšší. Velmi tvrdými protinatalitními opatřeními se v 80. letech 20. století prezentovala např. Čína, kde byla uplatňována tzv. politika jednoho dítěte, která platí dodnes.

Populační politiky Číny

- *Politika jednoho dítěte:*
 - o 39,5 mil. více mužů než žen!!!
- *Politika přesídlování:*
 - uvolnění v přelidněných oblastech

X

 - osídlení nezalidněných x menšinových území
- *Politika genderové rovnosti*
- *Politika vzdělávání:*
 - lepší školy jsou čínské školy, 1. jazyk – čínština
- *Politika sociálních jistot:*
 - spojena s přesídlováním

Národnostní politiky Číny

- *Politika etnického pluralismu*
- *Politika etnické emancipace*
- *Politika etnické pozitivní populační diskriminace:*
 - Územní princip
 - Etnický princip
- *Politika etnické integrace*

Není Číňan jako Číňan

⇒ *Striktně rozlišujte:*

⇒ **Hanizace** - proces osídlování menšinových území Hany –etnickou majoritní skupinou (Ujgursko).

⇒ **Sinizace** - proces kulturní dominance hanské = pravé čínské kultury rozlišovat.

⇒ Rozlišovat pojmy Číňan 汉族 a Číňan 中国人 !

Není Číňan jako Číňan I

- 92 % populace jsou Hanové (汉族).
- 8 % menšiny= 112 mil. příslušníků! (největší z nich: Zhuang, Hui, Menggu, Weiwuer, Zang, Yi, Miao, Yao, Man).
- Hanzu – Číňan 汉族 vs. Číňan 中国人 Zhongguoren.
- I Tibet'an je 中国人, rozhodně ale ne 汉族.
- Paralela: každý Čech je Evropan, ale ne každý Evropan je Čech.

Hanizace

- Dosídlování menšinových území Hany.
- Historický proces, ale v dějinách ČLR nový rozměr.
- 汉族–Han(zu) – příslušník etnika Číňanů.
- Hanizace jako nástroj vnitřní geopolitiky, nástroj kontroly menšinových oblastí.
- Úzká vazba na populačně-národnostní politiku.

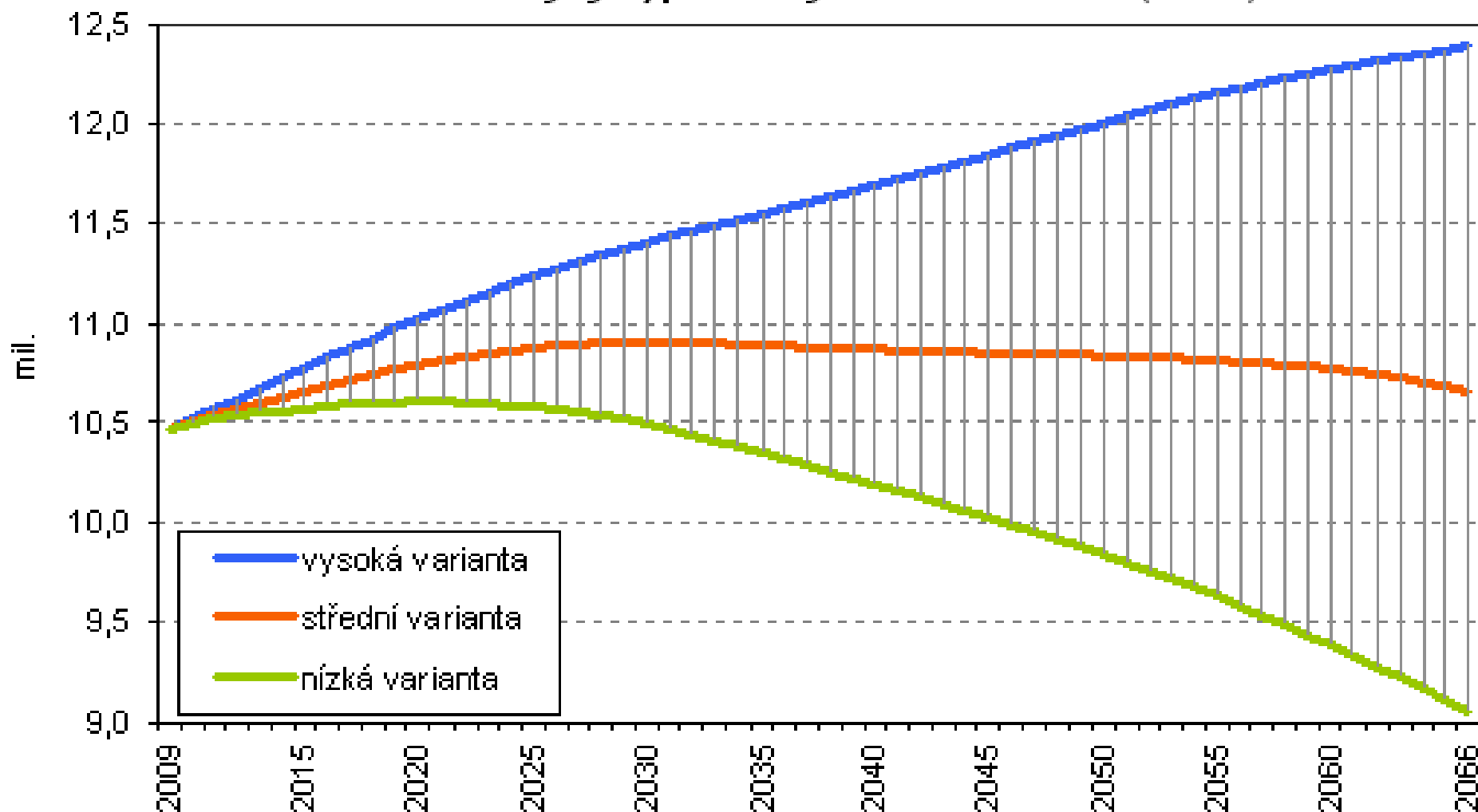

Populační projekce ČR

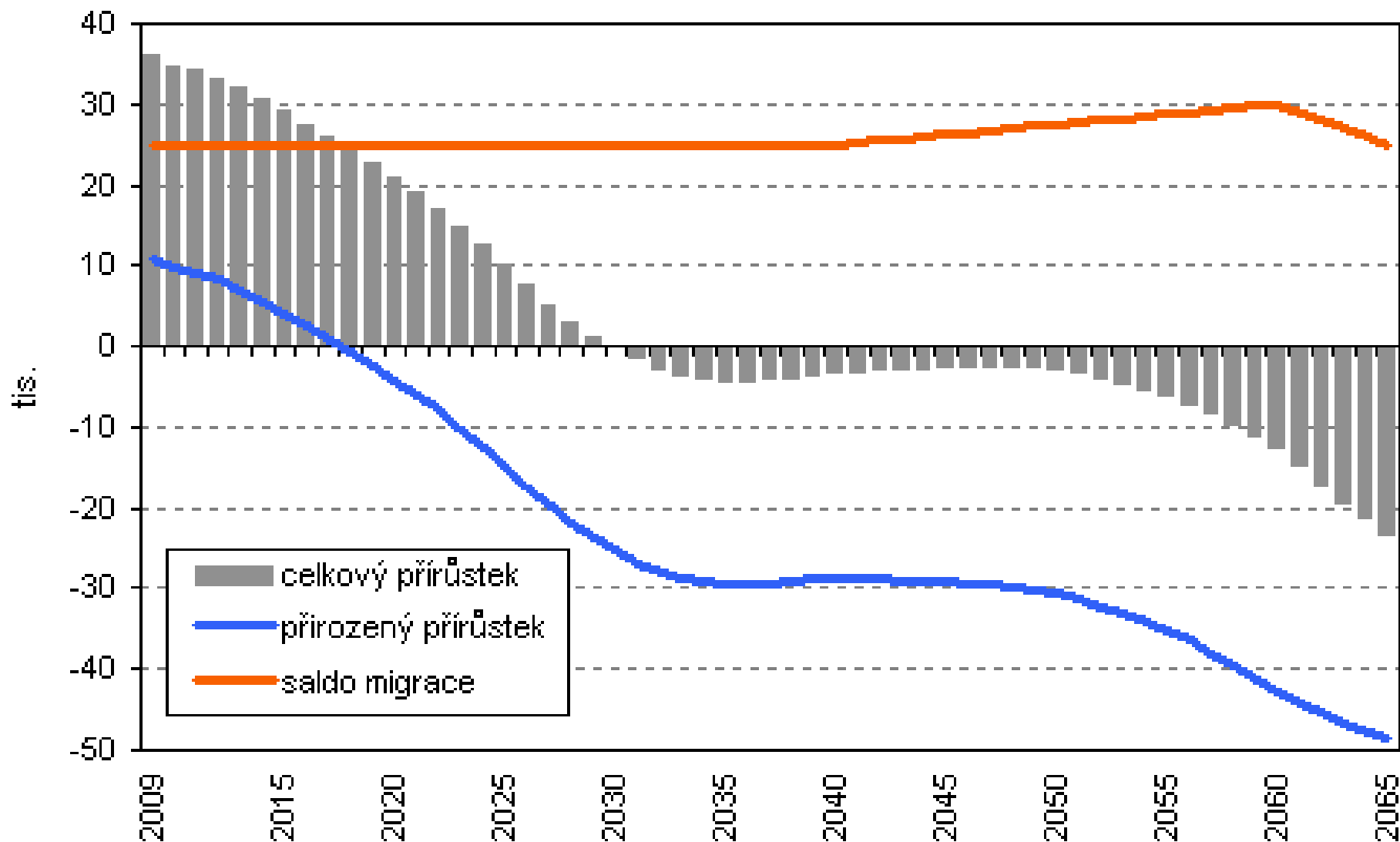

Očekávaný vývoj počtu obyvatel do roku 2066 (k 1. 1.)

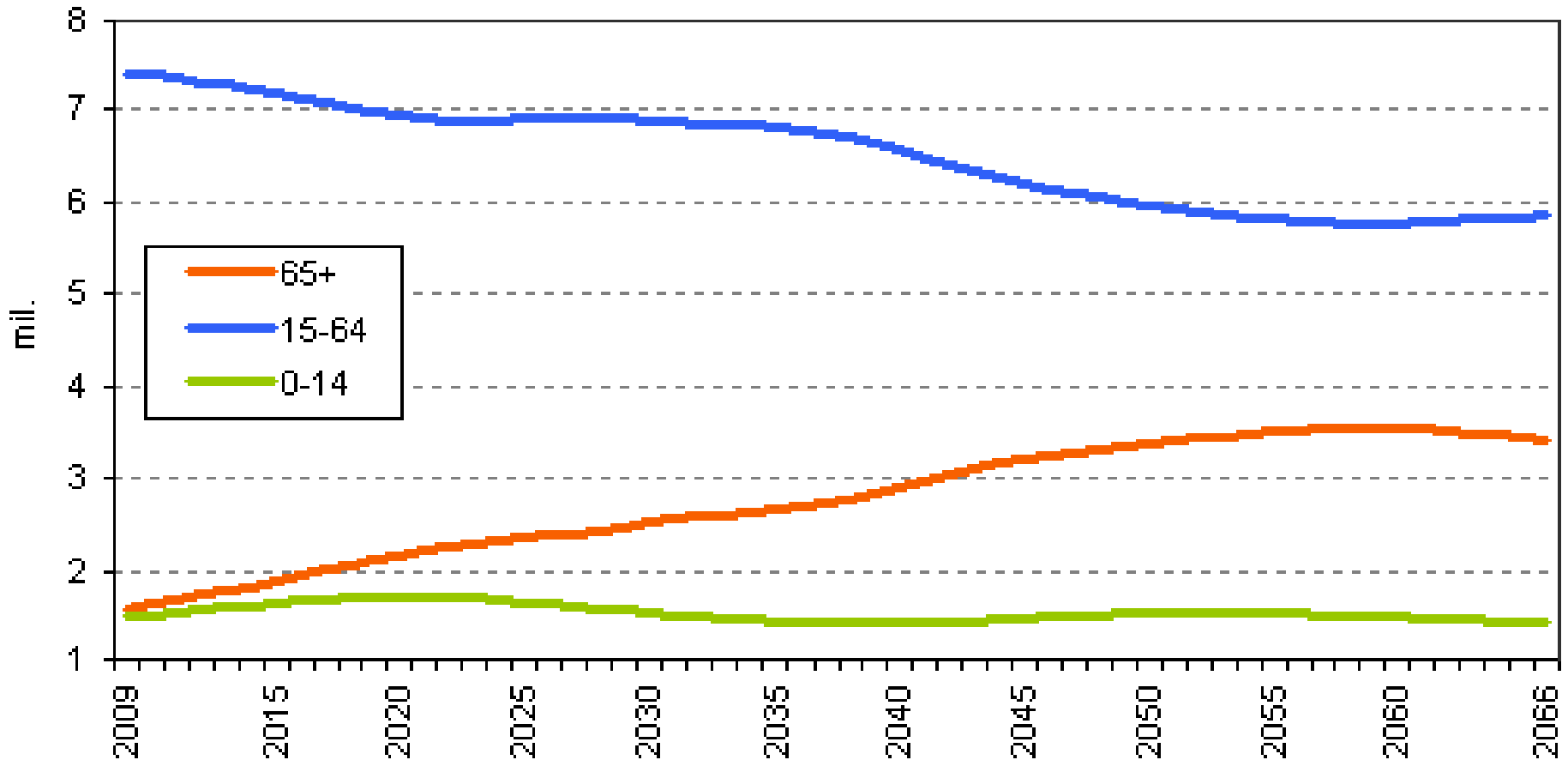
Pramen: Projekce obyvatelstva ČR do roku 2065, Český statistický úřad, květen 2009

Očekávaná struktura přírůstku obyvatel do roku 2065 (střední varianta projekce)

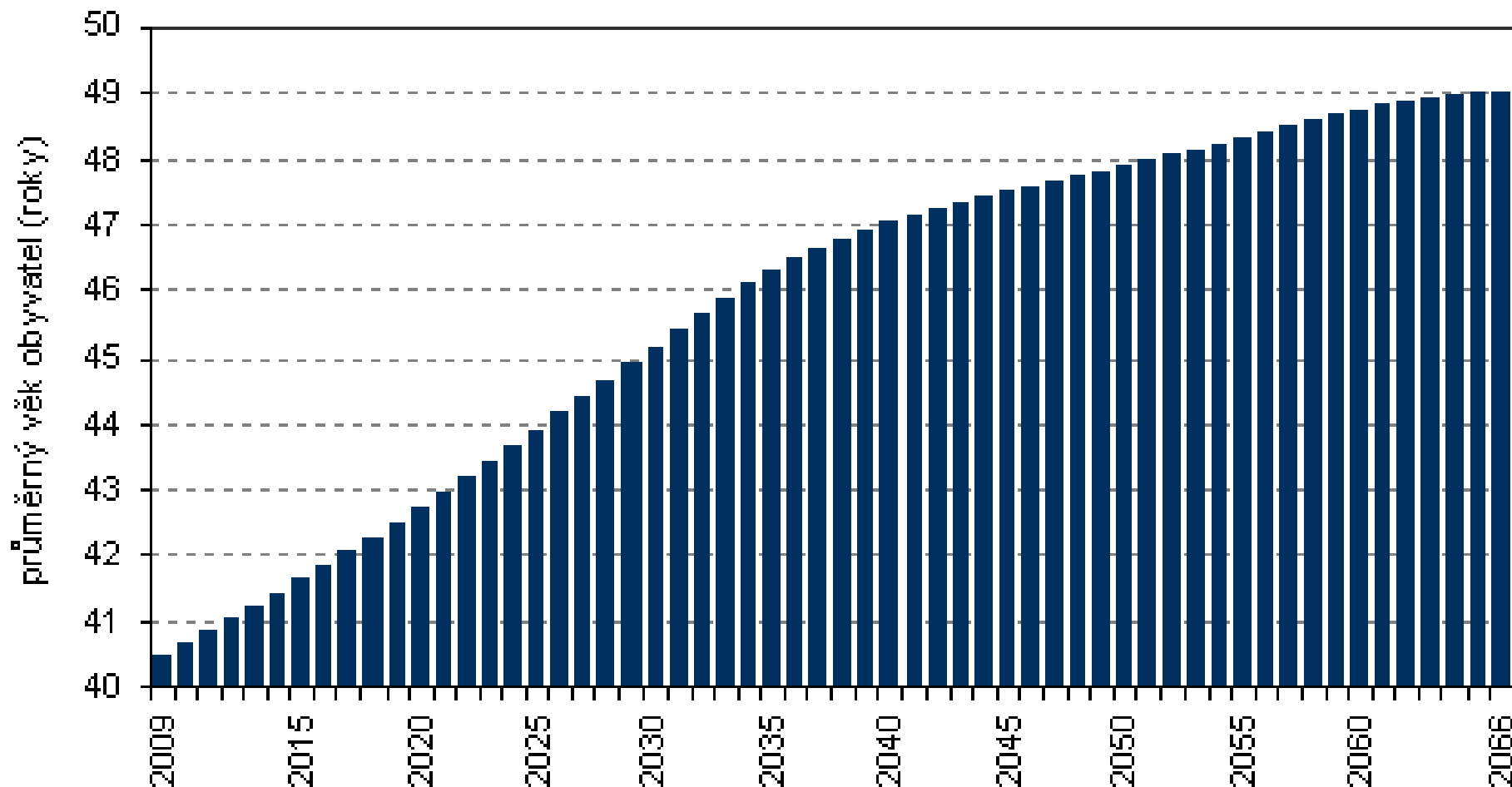
Pramen: Projekce obyvatelstva ČR do roku 2065, Český statistický úřad, květen 2009

**Očekávaný vývoj počtu obyvatel podle hlavních věkových skupin
do roku 2066
(střední varianta a projekce; k 1.1.)**

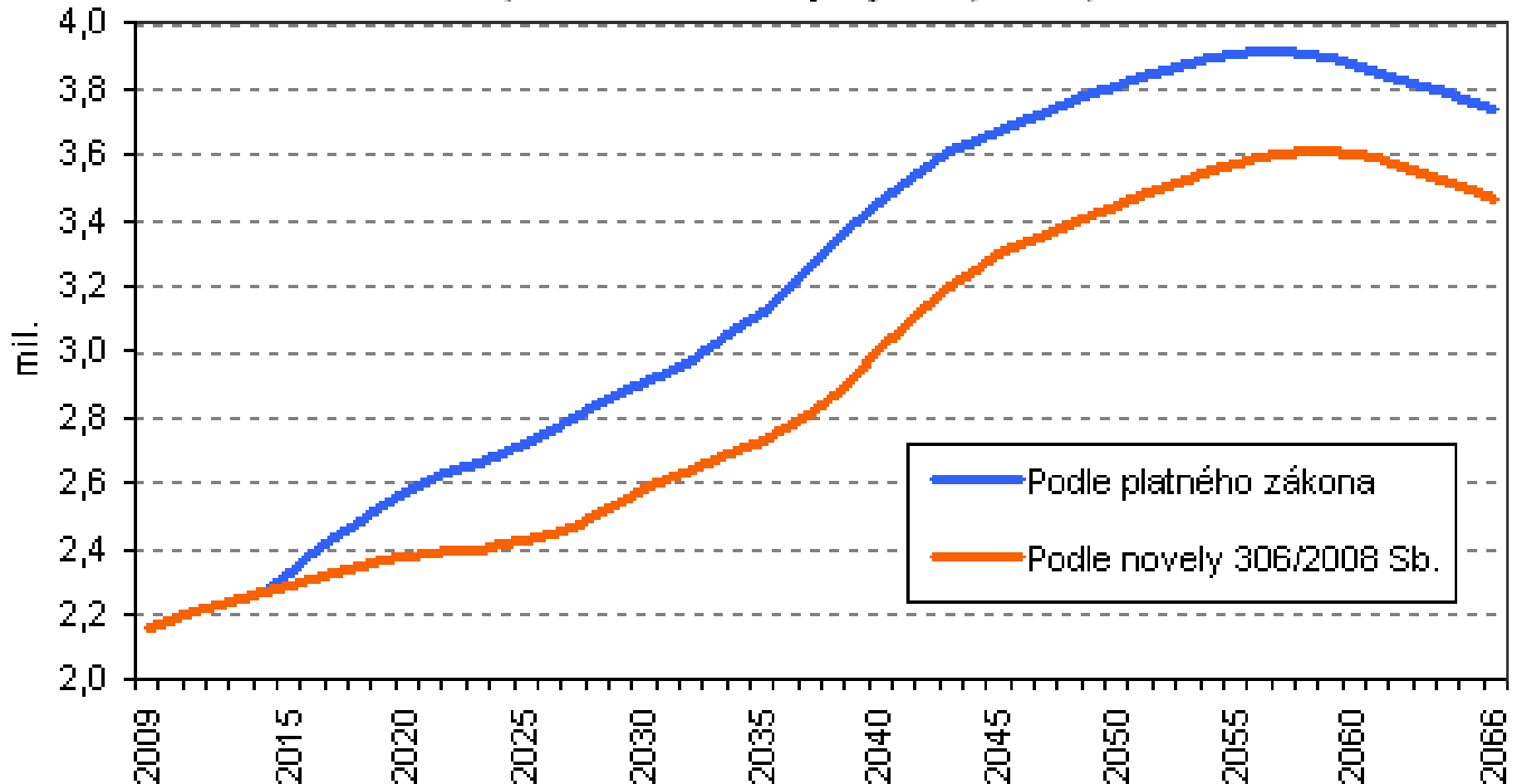
Pramen: Projekce obyvatelstva ČR do roku 2065, Český statistický úřad, květen 2009

Očekávaný vývoj průměrného věku obyvatel do roku 2066 (střední varianta projekce; k 1.1.)

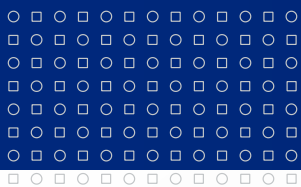

Pramen: Projekce obyvatelstva ČR do roku 2065, Český statistický úřad, květen 2009

Odhad počtu osob s nárokem na starobní důchod do roku 2066 (střední varianta projekce; k 1.1.)

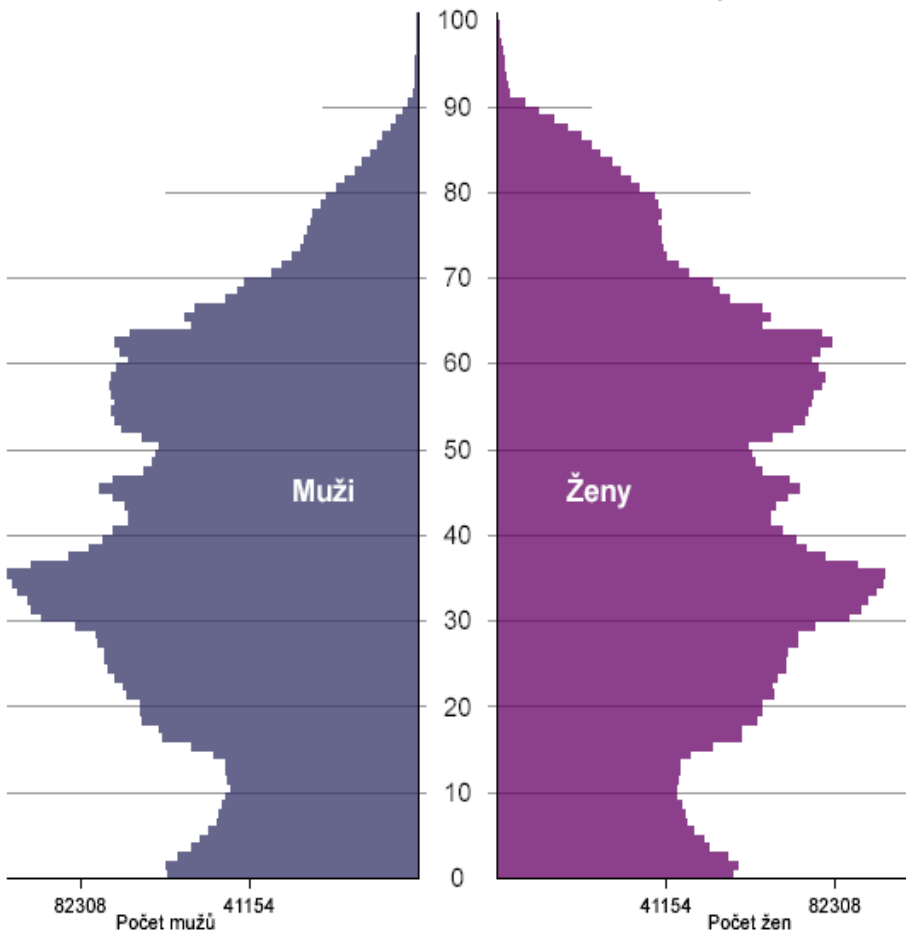
Pramen: Projekce obyvatelstva ČR do roku 2065, Český statistický úřad, květen 2009

Věková skladba obyvatelstva: 2010

Česká republika

Celkem: 10503408

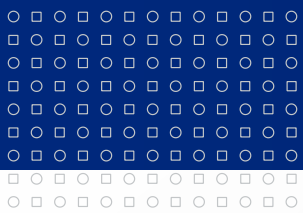

Věková skladba obyvatelstva: 2066

Česká republika

Celkem: 10666055

To je vše z geografie
obyvatelstva!!!

